

**GÖREV SÜRESİ SONA EREN YÖNETİM KURULU
ÜYELERİNİN HUKUKİ STATÜLERİNİN TÜRK VE
İSVİÇRE YARGI KARARLARI IŞIĞINDA
KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ VE TESPİT EDİLEN
SORUNLARA İLİŞKİN ÖNERİLER**

(Araştırma Makalesi)

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.1537199>

Dr. Öğr. Üyesi Emek TORAMAN ÇOLGAR*

Öz

Bu makalede, görev süresi biten ve yeniden seçilmeyen yönetim kurulu üyelerinin hukuki durumları tespit edilmiş ve bu tespitin yaratacağı çeşitli sorunlara Türk ve İsviçre yargı kararları ışığında çözüm önerileri paylaşılmıştır. TTK ile OR hükümlerindeki paralellik nedeniyle karşılaştırma için İsviçre hukuku seçilmiştir. Ancak anılan hükümlerdeki benzerliklere rağmen, Türk ve İsviçre mahkemeleri ile öğretisinin konuyu çok farklı bakış açısıyla ele almaları dikkat çekicidir ve bu nedenle karşılaştırmalı analizi yapılmaya değerdir. Konu, Türk öğretisi ve yargısını uzun yıllardır meşgul eden, üzerinde çokça tartışılan ve hakkında kıymetli eserler verilen bir konudur. Öte yandan bu çalışma ile mevcut bilimsel birikimden yararlanılarak, öncelikle yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri tespit edilmiş, süresi bitmesine rağmen şirketi fiilen yöneten kişilerin görev, yetki ve hukuki sorumlulukları tartışılmış ve benimsenen bakış açısının şirketin temsili ile diğer menfaat sahiplerinin menfaatleri için yaratacağı sorunlara çözüm bulmaya çaba gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Yönetim Kurulu, Fiili Organ, Görev Süresi, Görev ve Yetkiler, Sınırlı Yetkili Temsilciler

* Koç Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, İstanbul (ecolgar@ku.edu.tr) ORCID: 0000-0002-7210-0647 (Gönderim Tarihi: 22.08.2024-Kabul Tarihi: 05.11.2024) Yazar, eserinin Derginize ait bilimsel etik ilkelere uygun olduğunu taahhüt eder.

**COMPARATIVE ANALYSIS OF THE LEGAL STATUS OF
BOARD MEMBERS WHOSE TERM OF OFFICE HAS EXPIRED
IN THE LIGHT OF TURKISH AND SWISS COURT RULINGS AND
PROPOSALS IN RELATION TO THE PROBLEMS IDENTIFIED**

(Research Article)

Abstract

This article determines the legal status of directors whose term of office expires and who are not re-elected and provides solutions to various problems arising from this determination in the light of Turkish and Swiss case law. Swiss law has been chosen for comparison because of the parallelism between the provisions of the TCC and the OR. However, despite the similarities in the aforementioned provisions, it is noteworthy that the Turkish and Swiss courts and doctrine approach the issue from very different perspectives and therefore it is worthy of comparative analysis. The subject in question has been widely discussed in the Turkish academic and judicial agenda for many years, and valuable works have been published on it. On the other hand, this paper, based on the existing scientific accumulation, first determines the period of the board of the directors, discusses the duties, powers and legal responsibilities of the persons who actually manage the company despite the expiry of the term and tries to find solutions to the problems that the adopted point of view will create for the representation of the company and the interests of other stakeholders.

Keywords

Board of Directors, de Facto Bod, Period of the Authority, Duties And Responsibilities, Managers with A Limited Authority

GİRİŞ

Bu makalenin amacı, görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin hukuki durumlarını tespit etmek ve bu tespitin şirket ve diğer menfaat sahipleri açısından yaratacağı çeşitli güçlüklerle çözüm bulmaktır. Çalışma konusu hakkında bir kanaat oluşturulabilmesi için, görev süresinin sona ermesine rağmen yeni üyelerin neden seçilmemiş olabileceklerinin muhtemel sebepleri üzerinde düşünmekte fayda vardır. Örneğin yakın zaman önce, Covid-19 tedbirleri kapsamında belirli bir süre bazı şirketlerin genel kurul toplantılarının yapılması mücbir sebep nedeniyle mümkün olmamıştı¹. Böyle bir zorunluluk yanında, pay sahipleri arasında herhangi bir ihtilafın bulunmadığı anonim şirketlerde, sadece ihmalen genel kurulun toplanmaması nedeniyle yönetim kurulu üyelerinin seçilmemiş olması mümkündür². Öte yandan, genel kurulun güvenini yitirdiğini ve ilk yapılacak genel kurulda azledileceğini bilen yönetim kurulu üyelerinin sırf statülerini korumak için genel kurul toplantıya çağırılmaması ya da pay sahipleri arasındaki uyuşmazlık nedeniyle organların kilitlenmesi ve seçim kararı alınamaması da söz konusu olabilir. Dolayısıyla bu konuda bir karar verirken hem çeşitli ihtimalleri göz önünde bulundurmak hem de farklı senaryolarda farklı sonuçlara varabilmenin mümkün ya da gerekli olup olmadığını tespit etmek gerekir.

Mahkeme kararlarının ayrıntılı analizini yapmadan önce Türk Ticaret Kanunu (TTK)'ndaki ve İsviçre Borçlar Kanunu (OR)'ndaki yönetim kurulu üyelerinin seçimi ile üyeliğin sona ermesinin sonuçlarına ilişkin öngörülen hükümlere kısaca değinmekte fayda vardır. TTK uyarınca, yönetim kurulu en az bir üyeden oluşur (TTK 359) ve münhasıran genel kurul tarafından (TTK 408), en fazla üç yıl için (TTK 362/1) seçilir. Esas sözleşmede aksine bir düzenleme yoksa, yeniden seçim mümkündür (TTK 362/2). Yönetim

¹ Özellikle, uzun süreli sokağa çıkma yasağı tedbirlerinin uygulandığı ülkelerde bulunan Türk şirketlerinin genel kurul toplantılarının yapılması mümkün olmadı. Konu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Paslı**, Ali: "COVID-19 Salgınının Anonim ve Limited Ortaklık Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantılarına Etkisi: Güncel Koşullar Süreken Genel Kurul Kararı Alınabilir Mi?," Ticaret Kanunu.Net, Cilt 1, Sayı 1, 2020.

² Farklı sebeplerle de olsa süresinde genel kurul toplantısı yapılmaması ne yazık ki hem Türk hem de İsviçre uygulamasında yaygındır. İsviçre uygulaması için bkz. **Häusermann**, Daniel M./**Müller**, Matthias, P. A.: "Ende der Amtszeit des nicht rechtzeitig wiedergewählten Verwaltungsrates", GesKR, S. 2, 2022, s. 285; Türk uygulamasında aynı tespit için bkz. **Teoman**, Ömer: "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Sona Ermesine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi", Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2012, 11-27 (Süre), Tartışmalar bölümü, s. 31.

kurulu üyesi, tazminat hakkı saklı olması ve kural olarak gündemde ilgili madde bulunması kaydıyla, genel kurul tarafından her zaman azledilebilir. Haklı bir sebep bulunması ise azil için gündeme bağlılık kuralının istisnasını oluşturur (TTK 364). Yönetim kurulu üyesinin iflasına karar verilmesi, ehliyetinin kısıtlanması, üyelik için gerekli şartları yitirmesi ya da öngörülmesi hâlinde esas sözleşmede aranan ilave nitelikleri kaybetmesi hâllerinde üyelik herhangi bir karara gerek olmaksızın kendiliğinden sona erer (TTK 363/2). Görüldüğü üzere anılan hükümde sürenin sona ermesi, üyeliği sona erdiren bir hâl olarak düzenlenmemiştir. Genel kurul, kural olarak, süresi bitse dahi, yönetim kurulu tarafından toplantıya davet edilir (TTK 410/1). Ayrıca, belirli koşullarda azlığa ve yönetim kurulunun devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmaması hâlinde her bir pay sahibine toplantı yapılmasını sağlamak talebiyle mahkemeye başvuru hakkı tanınmıştır (TTK 410/2). Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde sorun giderilmezse mahkeme şirketin feshine karar verir (TTK 530).

İsviçre hukukunda, yönetim kurulu bir ya da daha fazla üyeden oluşur (OR 707/1). Yönetim kurulunu seçmek genel kurulun münhasır yetkisindedir (OR 698). OR 710/2'ye göre, kapalı şirketlerde yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmede aksi düzenlenmediyse üç yıllığına seçilirler, ancak esas sözleşme düzenlemesiyle bu sürenin kısaltılması ya da altı yıla kadar çıkarılması mümkündür. Payları borsada işlem gören şirketlerde ise yönetim kurulu bir yıllığına seçilir (OR 710/1³). Hem halka açık hem de kapalı şirketlerde yeniden seçilme, aksi esas sözleşmede öngörülmediyse⁴, mümkündür (OR 710/3)⁵. Yönetim kurulu üyesi, tazminat hakkı saklı olması kaydıyla, genel

³ Borsaya kote şirketlerde yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bir yılı aşmaması kuralı, üyelerin bireysel olarak seçilmelerini öngören VegüV 3, OR 710/1'de değişiklik yapılmadan önce kabul edilmiştir. Bkz. **Plüss**, Adrian: § 13 Der Verwaltungsrat Art. 707-722, 726 OR, Das Aktienrecht Kommentar der ersten Stunde BK Berner Kommentar, Stämpfli, Bern 2023, s. 440, N. 25.

⁴ **Plüss**, BK- Berner Kommentar, s. 441, N. 27; **Facincani**, Nicolas/**Plüss**, Adrian: Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530-771 OR, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, 4. Bası, Schulthess, Zürich Basel Cenevre 2024, Art. 710, N. 5.

⁵ Spencer Stuart tarafından yapılan bir araştırmada, İsviçre'de yönetim kurulu üyelerinin ortalama 6 ilâ 10 yıl arası görev yaptıkları belirtilmiştir. Bkz. **Krnet**, Georg:

kurul tarafından her zaman azledilebilir (OR 705). Hesap döneminden itibaren altı ay içinde⁶ toplanması gereken genel kurul (OR 699/2), kural olarak yönetim kurulu tarafından davet edilir. Yönetim kurulunun bu yükümlülüğünü ihmal etmesi durumunda, denetçiler (OR 699/1) ile kapalı şirketlerde sermayenin %10'una, halka açık şirketlerde %5'ine sahip olan azlığın (OR 699/3) da genel kurulu toplantıya davet yetkisi vardır. Şirketin zorunlu organlarından birinin bulunmaması hâlinde pay sahiplerine ve alacaklılara, mahkemeye bu durumun düzeltilmesi için başvurma yetkisi tanınmıştır (OR 731b).

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, farklı ihtimaller değerlendirilerek yönetim kurulu üyelerinin görev süreleri belirlenmiştir. İkinci bölümde, sürenin bitiminin üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâl olup olmadığı tartışılmış ve soruya olumlu yanıt verilmiştir. Üçüncü bölüm çalışmada benimsenen, görev süresinin sona ermesiyle yetkilerin de sona ereceği görüşünün yaratacağı sorunlara ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerine ayrılmıştır. Bu bağlamda öncelikle, şirket adına işlem yapan eski üyelerin yükümlülükleri ile bu yükümlülüklerin ihlali nedeniyle sorumlulukları tartışılmıştır. Ardından, eski üyeler tarafından temsil edilemeyeceği düşünülen şirketin özellikle olağan işlemlerini nasıl yapabileceği tüm menfaat sahiplerinin menfaatleri dikkate alınarak belirlenmiş ve son olarak, şirketi temsil yetkisi bulunmayan eski üyelerin işlemlerinin şirketi bağlama ihtimali değerlendirilmiştir.

I. YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN GÖREV SÜRESİNİN BELİRLENMESİ

Süre bitiminde yönetim kurulunun yetkilerinin belirli bir kapsamla dahi olsa devam edip etmeyeceğini tartışmadan önce, sürenin ne zaman bitmiş kabul edileceğinin belirlenmesinde fayda vardır. Nitekim, uygulamada pek rastlanmayan genel kurul kararında kesin bir tarih belirtilmesi yanında genel kurulun sadece belli bir faaliyet yılı için seçim yapması, süre belirtmemesi, kararının esas sözleşmeye ya da kanuna aykırı olması ya da süreye ilişkin esas sözleşme hükmünün kanuna aykırı olması mümkündür. Sayılan ihti-

---

Verwaltungsrat, 2. Bası, Stämpfli, Bern 2005, Art. 710, N. 413, s. 82'den naklen Spencer Stuart, Board Index, Switzerland 1997.

⁶ OR 699/2 hem kapalı hem de halka açık şirketlere uygulanır. Muhasebe Tebliği m. 10/1 uyarınca, halka açık şirketlerde bazı uyumsuzluklar tespit edilmesi ya da bu şirketlerin yaşayan işletme statülerine ilişkin şüphe bulunması nedeniyle finansal tablolarını süresi içinde yayımlamaları mümkün olmazsa, bu şirketlere dört ay ilave süre verilir.

mallerde Türk ve İsviçre yargı kararlarında farklı sonuçlara varılabildiği görülmektedir. Bu nedenle, aşağıda anılan ihtimallere ilişkin tespit edilebilen içtihatlar ile öğretideki görüşler açıklandıktan sonra bir değerlendirme yapılacaktır.

A. İsviçre Mahkeme Kararları

OR uyarınca, esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin görev süresine ilişkin hüküm bulunması mümkündür ve tartışılması gereken ilk ihtimal, esas sözleşmede OR'de öngörülen azami sürenin altında bir süre öngörülmesidir. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi (İFM)'nin, yönetim kurulu üyelerinin görev süresine ilişkin verdiği güncel bir kararına⁷ konu olan şirketin esas sözleşmesinde “Yönetim kurulunun görev süresi bir yıldır. Üyelerin görevi bir sonraki genel kurul toplantısında sona erer.” şeklinde bir süre hükmü öngörülmüştür. İFM, öncelikle esas sözleşme hükmünü yorumlamış ve hesap döneminden itibaren altı ay içinde (OR 699/2) genel kurul toplantısının yapılmaması ya da yapılan genel kurul toplantısının gündeminde seçime yer verilmemesi hâlinde yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin sona ereceğine hükmetmiştir. Böylece İFM, bugün için İsviçre öğretisinde neredeyse oybirliği ile kabul edildiği üzere⁸, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bir sonraki olağan genel kurulda yapılan seçimle sona ereceğini (genel kuruldan genel kurula); öte yandan, seçimden itibaren belli bir yıl şeklinde hesaplama yapılmayacağını belirtmiştir⁹.

Görüldüğü üzere, yönetim kurulunun görev süresinin belirlenmesinde, genel kurul toplantılarının hesap döneminden itibaren altı ay içinde yapılması gereğini hükme bağlayan OR 699/2 önem taşımaktadır. Bu ise, anılan hükmün emredici nitelikte olup olmadığı, esas sözleşme ile bu sürenin değiştirilmesinin mümkün olup olmadığı sorularını akla getirmektedir. İFM'nin 1981 tarihli kararına¹⁰ konu olan başka bir uyuşmazlıkta şirketin esas sözleşmesinde, genel kurul toplantılarının hesap döneminden itibaren 8 ay içinde yapılacağı düzenlenmiştir. Her ne kadar davalı şirket OR 699/2'nin düzen hükmü olduğunu ileri sürmüşse de mahkeme hükmün emredici nitelikte olduğunu şu gerekçelerle tespit etmiştir¹¹: (i) Sigorta şirketleri için ka-

⁷ BGE 148 III 69, 03.12.2021.

⁸ Bkz. I, C.

⁹ BGE 148 III 69, 73. Aynı yöndeki kararlar için bkz. BGer 4A 279/2018, 02.10.2018; ZR 97/1988, E. 5.5.3, s. 118, 119.

¹⁰ BGE 107 II 246, 16.06.1981.

¹¹ BGE 107 II 246, 248, 249.

nun koyucu açıkça sürenin uzatılabileceğini belirtirken¹² burada bir istisnaya yer vermemiştir, (ii) sürenin uzatılabileceğinin kabulü, genel kurulun finansal tabloların onaylanması konusundaki yetkisinin âdeta elinden alınması anlamına gelir ve (iii) özellikle sermaye kaybı hâlinde genel kurulun zamanında yapılmaması alacaklılar için risk taşıyacağından, bu görüş kabul edilemez¹³.

Günümüzde, İFM'nin müstakar görüşü görev süresinin genel kurul toplantısının yapılacağı öngörülen altı ayın sonunda nihayete ereceği yönünde olsa da İFM'nin aksi yönde sonuca vardığı eski kararları da mevcuttur. Örneğin, İFM 1941 yılında verdiği bir kararda¹⁴, yönetim kurulu üyelerinin görevinin seçimin yıl dönümünde sona ereceğine hükmetmiştir. Benzer şekilde hüküm kurduğu bir başka kararında Mahkeme, seçim kararında sürenin bir sonraki olağan genel kurul toplantısına kadar şeklinde belirlendiği bir ihtimalde, süreyi seçimle başlatıp, bir takvim yılı sonunda sürenin sona ereceğine hükmetmiştir¹⁵.

Süreyle ilişkin İFM kararlarına konu olan bir başka mesele de şirket esas sözleşmesinde süre bitiminde kendiliğinden yenilemeye ilişkin hüküm bulunma ihtimalidir. Nitekim İFM 2014 tarihli bir kararında¹⁶, pay sahipleri arasında yaşanması muhtemel bir ihtilafın yaratacağı kilitlenmeye karşı öngörülen üyelerin yeniden seçimine ilişkin esas sözleşme hükmünün, genel kurulun devredilemez yetkilerini ihlal etmesi nedeniyle, geçersiz olduğu sonucuna varmıştır¹⁷. İFM, bir başka kararında da¹⁸ 2014 tarihli karara atıf

¹² Bkz. Özel Sigorta Kurumlarının Denetlenmesine İlişkin Federal Kanun (SR 961.01) m. 21/1 uyarınca denetim otoritesinin sigorta şirketlerinin genel kurul toplantılarını ötelemelerine izin verme yetkisi vardır.

¹³ Öte yandan İFM'nin 2015 tarihli kararında OR 699/2'nin düzen hükmü olduğu sonucuna varılmıştır. Bkz. BGER 4A_646/2014, 14.04.2015, E. 4.2. Fransızca mahkeme kararının çevirisini yapan Prof. Dr. H. Murat Develioğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

¹⁴ 11.02.1941 tarihli İFM kararı yayımlanmamıştır. Ancak anılan karara, İFM'nin BGE 86 II 171, 31.05.1960 kararında atıf yapılmıştır. Bkz. BGE 86 II 171, 175. Sonraki karar, görev süresi bitmesine rağmen genel kurul toplantısı yapılmadığı için yeniden seçilmeyen denetim kurulunun görev süresinin tartışıldığı bir karardır ve bu kararda mahkeme 1941 yılında yönetim kurulu üyelerinin süresine ilişkin varılan sonucun denetim kurulunun görev süresi için benimsenemeyeceği belirtilmiştir.

¹⁵ Mahkeme, 1951 yılına ait genel kurulun 24 Kasım 1952'de yapıldığını belirterek 25 Ekim 1952'ye kadar genel kurul toplantısında seçimin yapılması gerektiğini ifade etmiştir. BGE 86 II 171, 178.

¹⁶ BGE 140 III 349, 27.05.2014.

¹⁷ BGE 140 III 349, 354.

¹⁸ BGE 148 III 69.

yaparak sayılan gerekçeleri benimsemiş ve yönetim kurulunun yetkilerinin, ancak genel kurulun bu yöndeki açık iradesinin varlığı halinde genişleyeceğine belirtmiştir¹⁹.

B. Türk Mahkeme Kararları

Yargıtay kararına konu olan bir uyuşmazlıkta, genel kurulun seçim kararında açıkça bir süre belirtilmemiştir. Yargıtay, yönetim kurulu üyelerinin kanunda öngörülen azami üç yıllık süre için seçildiklerini kabul etmiştir. Mahkemeye göre, “Ancak, davalı şirket yönetim kurulu en son 14.12.2004 tarihinde seçilmiş olup, 6762 Sayılı TTK’nın 314. (6102 Sayılı TTK’nın 362.) maddesinde de ifade edildiği üzere yönetim kurulu üyelerinin görev süresi en çok 3 yıldır. Bu sürenin sonunda artık yönetim kurulunun görevi hukuken sona erdiği için organ boşluğunun mevcudiyetini kabul etmek gerekir...”²⁰. Genel kurulun seçim kararında süre belirtmeyip sadece bir sonraki genel kurul kararına kadar yönetim kurulu üyelerinin görev süresini belirtmiş olması hâlinde ise Yargıtay, bir sonraki genel kurulun süresinde yapılmaması hâlinde dahi kurulun yetkili olduğuna karar vermiştir²¹.

Öte yandan sürenin dolması nedeniyle şirketin organsız kaldığına hükmettiği bazı kararlarda, uzun süren yargılama nedeniyle Yargıtay’ın süreye ilişkin yaklaşımı tam olarak tespit edilememiştir. Örneğin, uyuşmazlık konusu şirkette üyeler 16.01.2009 tarihinde üç yıllık görev süresi ile seçilmiştir. 2010 ve 2011 yıllarına ait genel kurul toplantıları yapılmamış, 28.06.2013 tarihli genel kurulda alınan kararlar da iptal edilmiştir. Mahkeme, şirketin organsız kaldığına ilişkin alt derece mahkemesinin kararını onamış ancak süreye ilişkin açık bir tespit yapmamıştır²².

¹⁹ BGE 148 III 69, 74, 75.

²⁰ Yarg. 11. HD., E. 2019/17, K. 2021/4936, T. 09.06.2021. Alt derece mahkemesi de bir kararında açıkça süreyi seçim kararı ile başlatıp, üç yılın sonunda görev süresinin dolduğuna hükmetmiştir. Bkz. İstanbul 14. ATM., E. 2016/211, K. 2020/648, T. 22.10.2020. Karar için bkz. **Sarıkaya**, Merve: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Sifatının Sona Ermesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2024, s. 190.

²¹ Yarg. 11. HD., E. 2000/1426, K. 2000/2264, T. 27.03.2000. Karar için bkz. **Çamoğlu**, Ersin (**Poroy**, Reha/**Tekinalp**, Ünal): Ortaklıklar Hukuku I, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 406, N. 554; **Alışkan**, Murat: “Görev Süresi Dolan Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkilerinin Devam Etmesi”, XXXIII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2021, s. 14, 15.

²² Yarg. 11. HD., E. 2018/5372, K. 2019/6823, T. 05.11.2019.

C. Türk ve İsviçre Öğretisinde İleri Sürülen Görüşler Işığında Karşılaştırmalı Değerlendirme

Uygulamada pek rastlanmamakla birlikte, genel kurul kararında görev süresinin gün, ay ve yılı içeren kesin bir tarihle belirlenmesi²³ hâlinde, şüphesiz, yönetim kurulunun yetkileri de belirtilen tarihte sona erecektir. Bunun dışındaki ihtimallerde durumun ne olacağı konusunda farklı yönde mahkeme kararları bulunmakta ve mesele öğretilerde tartışılmaktadır.

Süreye ilişkin çeşitli ihtimalleri değerlendirmeden önce, görev süresinin kanunda öngörülen azami sürenin altında ya da azami süre olarak belirlenmesinin çeşitli açılardan faydalarına değinilmelidir. Özellikle bir yıllık bir sürenin öngörülmesi, genel kurulda menfaatleri çatışan farklı pay sahipleri gruplarının bulunması ya da şirketin bir şirketler grubuna dahil olması ihtimallerinde sadakat yükümünün denetimi için faydalı olabilir. Böylece, genel kurul memnun kalmadığı yönetim kurulu üyesini azletmeden ve azlin yaratacağı prestij kayıplarına ve tazminat taleplerine muhatap olmadan yönetim kurulu üyesini değiştirebilecektir²⁴. Öte yandan, uzun sürenin de istikrarın sağlanması açısından faydası vardır²⁵. Dolayısıyla, süreye ilişkin genel kurul kararı yorumlanırken, bu konuda üstün tutulması gereken tek bir menfaatin bulunmadığı ve her somut olayda genel kurulun iradesinin tespit edilmesi gerektiği unutulmamalıdır²⁶. Örneğin, önceki kararlarında seçim kararında süre belirtilmemesine rağmen, her olağan genel kurulda üye seçimi yapan bir şirkette, üyelerin azami süre için seçildiği sonucuna varılamaz. Dolayısıyla, aşağıda yapılan tespitler, somut olayda aksi yönde bir sonuca varılmasını haklı kılacak yerleşik bir uygulamanın bulunmadığı durumlara özgülenmiştir. Ayrıca, yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin aynı anda sona er-

²³ İstisnaen de olsa kesin bir tarih belirlenebileceği yönünde bkz. **Kırca**, İsmail (**Şehirali Çelik**, Feyzan Hayal/**Manavgat**, Çağlar): Anonim Şirketler Hukuku C. I, Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013, s. 450; **Alışkan**, s. 13.

²⁴ **Krneta**, Art. 710, N. 403, s. 80; **Facincani/Plüss**, CHK - Handkommentar, Art. 710, N. 5; **Kırca** (**Şehirali Çelik/Manavgat**), s. 447, 448. Kısa sürenin avantaj ve dezavantajları bulunduğu yönünde bkz. **Müller**, Roland/**Lipp**, Lorenz/**Plüss**, Adrian: Der Verwaltungsrat, 5. Bası, Schulthess, Zürich Basel Cenevre 2021, s. 63, N. 1.231.

²⁵ **Krneta**, Art. 710, N. 405, s. 81. Kısa sürenin dezavantajları hakkındaki gerekçeler ile borsaya kote şirketlerde üyelerin bir yıl süre için seçilmesi zorunluluğunun eleştirisi için bkz. **Böckli**, Peter: Schweizer Aktienrecht, 5. Bası, Schulthess, Zürich 2022, s. 1332, N. 66.

²⁶ **Kırca** (**Şehirali Çelik/Manavgat**), s. 450, 451. Öte yandan bu kabul, üçüncü kişiler açısından belirsizlik yaratacak niteliktedir ve aşağıda üçüncü kişilerin menfaatlerinin nasıl korunacağı açıklanmıştır. Bkz. III, C.

meyebileceği hatırlanmalıdır. Zira, farklı üyeler için farklı süreler öngörülmesi²⁷ ve bazılarının yetkilerinin devam etmesi mümkündür²⁸. Dolayısıyla, aşağıdaki açıklamalar, yönetim kurulunun tamamı için değil, ilgili üye için yapılmıştır.

1. Esas Sözleşmede Süreye İlişkin Düzenleme Olması İhtimalinde

Yukarıda açıklandığı üzere, OR 710'da açıkça yönetim kurulunun görev süresine ilişkin esas sözleşmede düzenleme yapılabileceği öngörülmüştür. Esas sözleşme ile düzenleme yapılmasına izin veren açık bir hüküm TTK'da bulunmamakla birlikte, azami sürenin altında bir süre, örneğin bir ya da iki yıllık bir süre öngörülmesine TTK 340 nedeniyle benimsenen emredici hükümler ilkesi engel değildir²⁹. Nitekim, İsviçre öğretisinde sürenin nasıl hesaplanacağına kanunda açıkça belirtilmemesi ve bu durumun tartışma yaratması ihtimaline karşı şirketlere esas sözleşmelerinde bu yönde açık bir hüküm koymaları tavsiye edilmiştir³⁰.

²⁷ **Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, C. II, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960, s. 107; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 390, N. 544; **İzmirli**, s. 74; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 448; **Alışkan**, s. 18. Dn. 35: **Akdağ Güney**, s. 28; **Eminoğlu**, Şerh, m. 362, s. 1698; **Kortunay**, s. 184; **Sarıkaya**, s. 174.

²⁸ Öte yandan İstanbul Ticaret Odası'nın (İTO) uygulaması kanuna aykırı şekilde aksi yöndedir. İTO'nun "Anonim şirketlerde, yönetim kurulu "kurul" olarak seçildiğinden, farklı sürelerle görev yapacak şekilde yönetim kurulu üyesi seçilmemelidir. Yönetim kuruluna seçilen bütün üyelerin görev süreleri aynı olmalıdır." şeklindeki 07.05.2024 tarihli duyurusu için bkz. https://www.ito.org.tr/documents/Ticaret-Sicil/onemli_bilgiler_ve_duyurular/uygulama_degisiklikleri/as_yk_gorev_suresi.pdf.

²⁹ **Eminoğlu**, Cafer: Şirketler Hukuku Şerhi, Ed. Kemal Şenocak, Cilt 2, Seçkin Yayınları, Ankara 2023 (Şerh), m. 362, s. 1697; **Sarıkaya**, s. 174, gerekçe belirtilmeden esas sözleşmede düzenleme yapılabileceği yönünde bkz. **Tekinalp**, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, s. 239, N. 12-21; **Kortunay**, Ayhan: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Alma Hakkı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2015, s. 184. Aksi görüş için bkz. **Alışkan**, s. 20. Yazar böyle bir düzenlemenin genel kurulun yönetim kurulunu seçme yetkisine müdahale oluşturacağı gerekçesiyle düzenlemenin 340'a aykırı olacağı kanaatindedir.

³⁰ **Krnet**, Art. 710, N. 411, s. 82. Örneğin yazar, denetim kurulunun görevinin bir sonraki genel kurulda finansal tabloların sunulmasıyla sona ereceğini düzenleyen OR 730a hükmüne paralel bir hükmün yönetim kurulu üyeleri için bulunmaması nedeniyle böyle bir hükmün öngörülmesini önermektedir. Öte yandan öğretide, Zürih Mahkemesi'nin, ZR 97/1988 kararında, yönetim kurulunun görevlerinin bir sonraki olağan genel kurul toplantısı ile sona ereceğine ve bu toplantının geç yapılması ya da hiç yapılmaması ihtimalinde de yönetim kurulunun yetkilerinin devam edeceğine hükmedildiğinden, böyle bir açık hükme gerek olmadığı savunulmuştur. Bkz. **Forstmoser**, Peter/**Untersander**, Oliver: Entwicklungen im Gesellschaftsrecht -- Handelsgesellschaften und

Esas sözleşmedeki süreye ilişkin hükmün herhangi bir yoruma ihtiyaç duyurmayacak kadar açık ve kanuna uygun olması hâlinde, genel kurulun bu süreyle bağlı olduğunu kabul etmek gerekir. Örneğin, esas sözleşmede yönetim kurulu üyelerinin bir yıl için ve bir sonraki genel kurul toplantısına kadar seçileceklerinin düzenlenmiş olması ihtimalinde, genel kurulun bu süreyi aşarak aldığı kararın, esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptal edilebilir olduğu kabul edilmelidir (TTK 445, OR 706/1)³¹. Esas sözleşmedeki hükmün bu denli açık yazılmaması hâlinde, örneğin, sürenin sadece bir yıl olarak belirlenmiş olması hâlinde, genel kurulun süreyi bir takvim yılı, bir hesap yılı ya da ilk genel kurul toplantısına kadar belirleyebileceği kabul edilmelidir. Öte yandan esas sözleşmede, yönetim kurulu üyelerinin üç yıllığına seçilecekleri öngörülse dahi, genel kurulun bu süreyle bağlı olmadığı, daha kısa bir süre için seçim yapabileceği ve bunun esas sözleşmeye aykırılık oluşturmayacağı kabul edilmelidir. Zira, genel kurul her zaman yönetim kurulunu azledebiliyor ve bu onun devredilemez yetkisi olarak kabul ediliyorsa daha kısa bir süre için seçim yapabileceğinin de kabulü gerekir.

Esas sözleşmede yönetim kurulunun görev süresinin kanunda öngörülen azami süreyi aşar şekilde (TTK için üç yıl, OR için altı yıl) öngörülmesi hâlinde azami süreyi aşan kısmın kısmi hükümsüz olduğu kabul edilmelidir³². Benzer şekilde genel kurulun da yönetim kurulunun görev süresini azami süreyi aşan şekilde belirlemesi hâlinde yine seçim kararı bütünüyle geçersiz olmayıp, üyenin azami süre için seçildiğinin kabulü gerekir. Zira, kısmi hükümsüzlük hallerinde, hükümsüz sayılan bölüm varsa emredici kuralın geçeceği kabul edilmektedir³³. Böyle bir durumda şüphesiz, esas sözleşmede öngörülen sürenin altında ama kanuna uygun bir süreyle

---

Genossenschaften -- und im Wertpapierrecht, SJZ, S. 95, 1999, s. 471. Ancak anılan eserden sonra İFM'nin aksi yönde karar verdiği hatırlanmalıdır.

³¹ **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, s. 448.

³² **Domanıç**, Hayri: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi-II, Temel Yayınları, İstanbul 1988, s. 481; **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 405, N. 554; **Eriş**, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, 3. Bası, Cilt II, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017 (2017), m. 362, s. 1917, 1918; **Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II, 4. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Şerh), s. 1308; **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, s. 449; **Soykan**, İsmail Cem: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2012, s. 38; **Akdağ Güney**, Necla: Şirket Yönetim Kurulu, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016, s. 27, 28; **Alışkan**, s. 13; **Eminoğlu**, Şerh, m. 362, s. 1696; **Sarıkaya**, s. 173.

³³ **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip (**Kocayusufpaşaoğlu**, Necip/**Hatemi**, Hüseyin/**Serozan**, Rona/**Arpacı**, Abdülkadir): Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Birinci Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş Hukukî İşlem Sözleşme, 4. Bası'dan 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017, s. 603, 604.

alınan seçim kararına karşı, esas sözleşme hükmünün ihlali nedeniyle iptal davası açılması da mümkün değildir. Zira, esas sözleşme hükmünün kendisi geçerli değildir.

Son olarak, İFM'nin de kararlarında kabul edildiği üzere, esas sözleşmede, kendiliğinden yenilemeye ilişkin öngörülen kayıtların, genel kurulun seçim konusundaki devredilemez yetkisine tecavüz etmesi nedeniyle, geçersiz olduğu kabul edilmelidir³⁴. Bu tespit, hem yukarıda alıntılan İFM kararına konu olan pay sahipleri arasında ihtilaf bulunması hâli için hem de ihtilaftan bağımsız sadece genel kurulun yapılmasının ihmal edilmesi hâli için geçerlidir. Şirketin organsız kalmasından endişe ediliyorsa pekâlâ, yönetim kurulu üyelerinin haklı nedenle her zaman azledilebilmesi nedeniyle, görev süresinin azami olarak belirlenmesi³⁵ ve memnun kalınmayan üyelerin süreleri dolmadan azledilmeleri tercih edilebilir.

2. Esas Sözleşmede Süreye İlişkin Düzenleme Olmaması İhtimalinde

İncelenmesi gereken ikinci ihtimal, esas sözleşmede yönetim kurulunun görev süresine ilişkin hiçbir düzenlemenin bulunmamasıdır. Bu durumda, genel kurul kararının yorumlanması gerekecektir. Akla gelebilecek ilk senaryo, genel kurul kararında hiç süre belirtilmemesidir. Nitekim, TTK'da seçim kararında sürenin belirtilmesi zorunluluğu öngörülmemiştir³⁶. Türk öğretisinde bazı yazarlar süreyi daraltıcı yorumla bir faaliyet yılı olarak kabul etmektedir³⁷. Bir başka görüşe göre, yönetim kurulu üyelerinin bir yıl süre için ve bir sonraki genel kurulda yenileri seçilinceye kadar görevleri devam eder³⁸. Son olarak öğretide bazı yazarlara göre süreyi, azami süre olan üç yıl olarak kabul etmek gerekir³⁹. Sürenin bir yıl olarak kabul edil-

³⁴ Aynı yönde bkz. **Sethe**, Rolf/**Humbel**, Claude: "Entwicklungen im Gesellschafts- und Wertpapierrecht", SJZ S. 118, 2022, s. 1023; **Facincani/Plüss**, CHK Handkommentar, Art. 710, N.6; **Stach**, Patrick: Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht OFK - Orell Füssli Kommentar, 4. Bası, Zürich, 2023, Art. 710, N. 2, 4; **Kortunay**, s. 184.

³⁵ Şirketin organsız kalmasının önlenmesi için azami süre belirlenmesi önerisi için bkz. **Häusermann/Müller**, s. 283.

³⁶ Öte yandan ikincil mevzuatta bu yönde bir hüküm bulunmaktadır. Genel Kurul Yönetmeliği m. 13/1 (ğ)'de gündemde "Görev süreleri sona ermiş olan yönetim kurulu üyelerinin seçilmesi, şayet esas sözleşmede görev süreleri belirtilmemişse görev sürelerinin tespiti." şeklinde bir maddeye yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

³⁷ **Domaniç**, s. 472; **Eriş**, 2017, m. 362, s. 1918; **Soykan**, s. 38.

³⁸ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 406, N. 554, **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, s. 451.

³⁹ **Tekinalp**, s. 239, N. 12-21; **Akdağ Güney**, s. 28; **Eminoğlu**, Şerh, m. 362, s. 1696, 1698; **Kortunay**, s. 185; **Alışkan**, s. 18; **Sarıkaya**, s. 179.

mesi görüşü, olağan genel kurul toplantısının gündeminde yönetim kurulu üyelerinin seçimine ilişkin madde bulunacağını düzenleyen hükme (TTK 409); üç yıl olması gerektiği görüşü ise, azami süre hakkındaki TTK 362'ye dayanır. Kanımca, TTK 362'nin üstün tutulması ve sürenin üç yıl olarak kabul edilmesi gerekir. Evvela, OR'de karşılığı olmayan TTK 409 genel kurulda yönetim kurulu üyelerinin seçiminin görüşülmesini mutlak suretle ön görmemekte, sadece üyelerin görev sürelerinin sona erecek olması ihtimalinde bu hususun gündeme eklenmesini düzenlemektedir. Kaldı ki, yönetim kurulu üyelerinin üç yıllığına seçilmiş olduklarının kabulü, genel kurulun üyeleri her zaman azledebilecek olması nedeniyle pay sahiplerinin iradelerinin hiçe sayılması anlamına gelmez. Nihayet bu sonuç şirketin organsız kalma riskini de azalttığından seçimin üç yıl için yapıldığı kabul edilmelidir.

Genel kurul kararında sadece yönetim kurulu üyelerinin belli sayıda yıl (örneğin bir veya iki yıl) için seçildiklerinin belirtilmesi ise en tartışmalı hususlardan biridir. Türk öğretisinde bu konuda üç farklı görüş vardır: Türk öğretisinde, genel kurulun süreyi bir yıl olarak belirlemesi hâlinde bu sürenin, takvim yılı⁴⁰, bir sonraki olağan genel kurulda yeni üye seçilinceye kadar⁴¹ ve ilgili faaliyet yılının sonu⁴² şeklinde anlaşılması gerektiğine ilişkin görüşler bulunmaktadır. İsviçre öğretisinde ise hâkim görüş, yılın genellikle takvim yılı yerine genel kuruldan genel kurula geçecek süre şeklinde yorumlanması yönündedir⁴³. Seçimin, zamanında gerçekleşen olağan genel kurul toplantısında yapılması ihtimalinde bir yıl için seçilen yönetim kurulu üyesinin görev süresinin, yine bir sonraki olağan genel kurul toplantısının yapılabileceği sürenin sonunda biteceği kabul edilmelidir. Türk hukuku için bu süre -şirketlerin hesap dönemi birçok hâlde takvim yılıyla örtüştüğünden mart sonu, İsviçre hukuku için bu süre haziran sonudur. Olağan genel kurul toplantısına ilişkin sürenin düzen hükmü olması ile kastedilen, bu süre so-

⁴⁰ Kortunay, s. 185; Sarıkaya, s. 177.

⁴¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 406, N. 554; Kirca (Şehirli Çelik/Manavgat), s. 450; Pulaşlı, Şerh, s. 1266, 1267.

⁴² Tekinalp, s. 239, N. 12-21; İzmirli, Yadigâr: Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesinin Hukuki Sonuçları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2001, s. 75; Alışkan, s. 14; Günaydın, Burcu: Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 19.

⁴³ Forstmoser, Peter/ Meier-Hayoz, Arthur/Nobel Peter: Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996, § 27, N. 36; Müller/Lipp/Plüss, s. 63, N. 1.232; Facincani/Plüss, CHK - Handkommentar, Art. 710, N. 5; Böckli, s. 1332; Krneta, N. 404, s. 81; Büchler, Christoph B.: ZK - Zürcher Kommentar, Herausgeber: Lukas Handschin, 3. Bası, Schulthess, Zürich Basel Cenevre 2018, Art. 710, N. 5, 17; Sunaric, Predrag: Kurzkomentar OR Obligationen-recht, Hrsg. Henrich Honsell, Basel 2014, Art. 710, N. 5; Forstmoser/Untersander, s. 471.

nunda da genel kurul toplantısı yapılabileceği ve sırf geç yapıldığı için genel kurulda alınan kararların geçerliliklerinin sorgulanamayacağıdır. Yoksa hükmün hiçbir anlamı ve etkisi olmadığı söylenemez. Buna göre, olağan genel kurulu 1 Mart 2024'te yapılan ve bu genel kurulda bir yıllığına seçilen Türk şirketinin yönetim kurulu üyesinin görev süresinin 2025 mart sonunda biteceği kabul edilmelidir. Öte yandan üyenin, bir olağanüstü genel kurulda ya da vaktinde değil de örneğin temmuz ayında yapılan bir olağan genel kurulda bir yıllığına seçilmesi ihtimalinde, süresinin bir sonraki temmuz ayına kadar devam ettiği kabul edilmelidir. Yine uygulamada sık rastlanmamakla birlikte, yönetim kurulunun görev süresinin bir yılın altında, örneğin birkaç ay şeklinde belirlenmesi hâlinde ise sürenin genel kurul kararının tescil ve ilanından itibaren değil, kararın alındığı tarihten itibaren başlatılması ve belirtilen süre ile sona ermesi gerekir⁴⁴. Zira, seçim kararı tescil ve ilan edilecekse de bunlar kurucu değil açıklayıcıdır⁴⁵.

Genel kurulun seçim kararında tayin edilen sürenin yukarıda tartışıldığı üzere esas sözleşmede belirlenen süreyi aşmasının yanında, seçilen üyenin esas sözleşmede belirtilen nitelikleri haiz olmaması gibi bir nedenle de seçim kararının esas sözleşmeye aykırılık nedeniyle iptale tabi olması mümkündür. İptal davasının üç aylık hak düşürücü süre içinde açılmaması hâlinde zaten, bu kararın geçerliliği sorgulanamayacaktır. Ancak karar, yeterli nisapla alınmadığı için yok hükmünde⁴⁶ dahi olsa, bu kararın tescil edilmesi hâlinde, tescille yaratılan görünüşe güven korunacaktır. Zira, TTK 373/2 uyarınca, temsil yetkisinin ticaret sicilinde tescilinden sonra, ilgili kişilerin seçimine veya atanmalarına ilişkin herhangi bir hukuki sakatlık, şirket tarafından üçüncü kişilere, ancak sakatlığın bunlar tarafından bilindiğinin ispat edilmesi şartıyla ileri sürülebilir⁴⁷. Aynı sonuca İsviçre hukukunda, aksine üstün bir menfaatin bulunmaması hâli hariç olmak üzere, iyi niyetli kişilerin ticaret

⁴⁴ **Domanıç**, s. 481; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 450.

⁴⁵ **Facincani/Plüss**, CHK - Handkommentar, Art. 710, N. 3; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 450; **Eminoğlu**, Şerh, m. 362, s. 1696. Aksi yönde bkz. **Eriş**, 2017, m. 362, s. 1918; **Pulaşlı**, Şerh, s. 1307.

⁴⁶ **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, C. 2/2, s. 10; **Özdin**, Funda: “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğünün Yönetim Kurulunca Alınan Kararlara ve Bu Kararlara Dayanılarak Yapılan İşlemlere Etkisi”, TFM, C. 9, S. 2, 2023, s. 287.

⁴⁷ TTK 373/2, sakat kararın tescil edilmesi ihtimaline ilişkindir ve bu durumda, iyi niyetli üçüncü kişileri ve dolayısıyla işlem güvenliğini korumayı amaçlamaktadır. Ancak, sakat kararın tescillinden önce de şirketin bu kararla seçilen yönetim kurulu üyelerinin yaptığı işlemle bağlı olmaları ihtimal dahilindedir. Gerçekten de, seçilen üyenin temsile yetkili olduğu yönünde bir hukuki görünüşün yaratılması halinde de üçüncü kişinin iyi niyeti korunacaktır. Bkz. **Özdin**, s. 290, 291.

siciline güvenini koruyan OR 936b/3 hükmü nedeniyle varılacaktır. Öte yandan seçim kararının iptal edilmemesi ya da yok hükmünde olması hâlinde dahi sicil kaydına güvenen iyi niyetli üçüncü kişilerle yapılan işlemin geçerli olması, tescilin üyelik sıfatındaki sakatlığı sağaltıcı etkiye sahip olacağı anlamına gelmez. Dolayısıyla bu ihtimalde yine şirketin organsız kalması söz konusu olabilir⁴⁸.

II. GÖREV SÜRESİ SONA EREN YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN HUKUKİ STATÜSÜ

Görev süresinin tespitinden sonra aşağıda, süresi sona eren ve yeniden seçilmeyen yönetim kurulu üyelerinin haklarının ve yükümlülüklerinin devam edip etmediği, sorunun olumsuz yanıtlanması hâlinde ise bunun muhtemel sonuçları değerlendirilecektir.

A. İsviçre Mahkeme Kararları

İFM'nin 2021 yılında verdiği emsal nitelikteki karara⁴⁹ konu olan uyuşmazlıkta, dört kişiden oluşan yönetim kurulunun üye sayısı istifalar nedeniyle ikiye düşmüştür. Eksikliğin genel kurul toplantısı ile tamamlanamaması nedeniyle, Zürih Kantonu Ticaret Mahkemesi⁵⁰, şirketin zorunlu organlarındaki eksiklik hâlinde mahkemeye kayyım atama yetkisi veren OR 931b hükmünü uygulamış ve genel kurulun yapılması amacıyla kayyım atamıştır. Buna rağmen, genel kurul toplantısının yapılması mümkün olmamıştır⁵¹. İFM, şirketin organsız kaldığına hükmetmiştir. Mahkemenin gerekçeleri şu şekilde özetlenebilir: Yönetim kurulunun görev süresinin kendiliğinden uzayacağına dair esas sözleşme düzenlemeleri gibi yetkilerin süre sona erse dahi devam edeceği görüşü genel kurulun devredilemez yetkilerine tecavüz eder. Özellikle, pay sahipleri ile yönetim kurulu arasında ihtilaf bulunduğu hâllerde yönetim kurulunun yetkilerinin devam edeceğinin kabul edilmesi mümkün değildir. Genel kurulun seçim iradesinin açık olması gerekir. Halbuki somut olaydaki gibi, yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırması durumunda böyle bir iradede söz edilemez. İFM ayrıca, yönetim kurulunun yetkilerinin zımnen devam etmeyeceğine hükmedilen önceki üç karara atıf yapmıştır⁵². Örneğin İFM'nin 2015 yılında verdiği bir

⁴⁸ Soykan, s. 151, 152.

⁴⁹ BGE 148 III 69.

⁵⁰ Zürih Mahkemesi kararı, 13.08.2021 (HE210084 -O).

⁵¹ BGE 148 III 69, 70-72. Karara konu olan uyuşmazlığın özeti ve analizi için ayrıca bkz. Häusermann/Müller, s. 278, 279; Facincani/Wissler, s. 279-283.

⁵² BGE 148 III 69, 74.

kararında⁵³, yönetim kurulunun statüsünü korumak amacıyla genel kurulu toplamadığı bir ihtilafı zımnen uzama görüşünü reddetmiştir. Benzer yöndeki 2014 tarihli karara⁵⁴ konu olan bir uyuşmazlıkta da üye seçimi, pay sahipleri arasında yaşanan ihtilaf nedeniyle mümkün olmamıştır ve mahkeme şirketin organsız kaldığına hükmetmiştir. İFM, daha yeni bir tarihli kararında da yine genel kurul toplantısı yapılmaması nedeniyle şirketin organsız kaldığını kabul etmektedir⁵⁵.

Öte yandan İFM'nin yönetim kurulunun yetkilerinin zımnen uzayacağına hükmettiği kararları da mevcuttur. Mahkemeye göre, kural olarak yönetim kurulu genel kurul tarafından bir yıl için seçilir. Ancak mevcut yönetim kurulu üyeleri, azil ve istifa hâli saklı olmak kaydıyla, bir sonraki genel kurulda yeni bir seçim yapılincaya kadar görevlerine devam eder⁵⁶. İFM bir kararında ise denetim kurulunun görev süresine ilişkin verdiği kararın yönetim kurulu için de uygulanabileceğine ve bir sonraki genel kurulun süresinde yapılmaması hâlinde bile, üyelerin genel kurul toplantısına kadar görevde kalacaklarına hükmetmiştir⁵⁷.

B. Türk Mahkeme Kararları

Konuya ilişkin Yargıtay kararlarına değinmeden önce, şu hususun vurgulanmasında fayda vardır. TTK açıkça, süresi dolan yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya davet edebileceğini düzenlemiştir⁵⁸. Dolayısıyla, eTTK zamanında tartışmalı olan bu husus bakımından artık bir tereddüt yoktur. Yapılan bu değişiklik dışında, konumuzla ilgili hükümlerde eTTK ile TTK arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. Dolayısıyla, bu iki kanun zamanında verilen kararlar mümkün mertebe konu bakımından tasnif edilerek açıklanmıştır. Buna karşılık, emsal nitelikte olduğu düşünülen bazı kararlara özel olarak atıf yapılmıştır. Buna göre Yargıtay kararlarında varılan

⁵³ BGer, 4A_507/2014, 15.04.2015.

⁵⁴ BGE 140 III 349.

⁵⁵ Aynı yöndeki karar için bkz. BGer 4A_380/2020, 25.08.2020. Bu kararda, uyuşmazlık konusu şirketin üye seçiminin kayyım atanma talebinden on yıl önce yapılması nedeniyle mahkeme üyelerinin görev sürelerinin çoktan dolmuş olduğuna hükmetmiştir. Kararın analizi için bkz. **Facincani/Wissler**, s. 281.

⁵⁶ BGer 4A_235/2013, 27.05.2014.

⁵⁷ Zürih Mahkemesi, ZR 97/1988, s. 119.

⁵⁸ Bu yönde açık bir hükmü içermeyen eski Türk Ticaret Kanunu (eTTK) yürürlüğü döneminde ise, Komiser Yönetmeliği m. 9/10'da, süresi biten yönetim kurulunun görev süresinin bittiği yılı takip eden altıncı ayın sonuna kadar genel kurulu toplantıya davet edebileceği öngörülerek, normlar hiyerarşisine aykırı şekilde, meseleye çözüm bulunmaya çalışılmıştı. Aynı yönde bkz. **Soykan**, s. 147, 148.

sonuçların üç başlık altında incelenmesi mümkündür: Görev süresinin sonunda yönetim kurulu üyelerinin görev ve yetkilerinin (i) tümü sona erer, (ii) kapsamı sınırlı olmak üzere devam eder ve (iii) tümü devam eder.

(i) Yargıtay'ın çok ayrıntılı ve gerekçeli olarak 1981 yılında verdiği kararında⁵⁹, görev süresinin sonunda üyelerin görev ve yetkilerinin de sona ereceği ve bu durumun organ eksikliğine neden olacağı kabul edilmiştir. Yargıtay öncelikle, vekaletin sona ermesi hâlinde müvekkilin menfaati gerektiriyorsa, müvekkil bizzat işlerini görecektir hâle gelinceye kadar vekilin vekaleti devam etme yükümlülüğünün, süresi dolan yönetim kurulu üyeleri için de uygulanabilir olup olmadığını sorgulamış ve soruyu bunun sakıncalarına değinerek olumsuz yanıtlamıştır. Yargıtay'a göre bu yorum, genel kurulun seçmediği, görev vermediği ve vermek de istemediği yönetim kurulu üyelerinin yetkili olduğu anlamına gelir ki, bu görüş pay sahiplerinin iradelerini hiçe saymak anlamına geleceğinden reddedilmelidir. Kaldı ki, yönetim kurulunun yetkili olacağı geçici sürenin belirlenmesinin güçlüğü yanında, yönetim kurulu üyelerine sınırlı yetki verilmesi TTK 371'e (eTTK 321) aykırı olacağından, mümkün değildir. Yargıtay, ayrıca böyle bir görüşün kabul edilmesinin, statülerini korumak isteyen yönetim kurulu üyelerinin genel kurulu toplantıya çağırılmalarına neden olabileceğini ve geçici ve sınırlı yetkili olduklarını bilen yönetim kurulu üyelerinin sadakat yükümlülüklerini gereği gibi ifa edemeyeceklerini belirtmiştir. Açıklanan gerekçelerle anılan kararda şirketin organsız kaldığı kabul edilmiştir. Yargıtay, benzer yöndeki bazı kararlarında ise üye sayısında meydana gelen eksikliğin uzun süre giderilmemesi ve genel kurul toplantılarının uzun süre yapılmamasının şirketin organsız kalmasına neden olacağını belirterek organ eksikliğinin giderilmesi için şirkete temsil kayyımı atanmasına karar vermiştir⁶⁰.

⁵⁹ Yarg. 11. HD., E. 1981/4751, K. 1981/5019, T. 24.11.1981. İçeriği bakımından mükemmel olarak nitelendirilen kararın ayrıntılı analizi için bkz. **Teoman**, Süre, s. 14.

⁶⁰ Yarg. 11. HD., E. 2010/15120, K. 2012/5649, T. 09.04.2012: “Somut olayda davacı vekili, şirketin üç kişilik yönetim kurulunun iki kişiye düştüğünü ve şirketin organsız kaldığını, ayrıca son genel kurul toplantı tarihi olan 22.09.2006 tarihinden itibaren her yıl yapılması gereken genel kurul toplantılarının yapılmadığını ileri sürmüştür. Nitekim ticaret sicil kaydına göre de genel kurul toplantısının 22.09.2006 tarihinden itibaren yapılmadığı anlaşılmıştır. O halde mahkemece, davalı şirketin yönetim kurulunun eksilmesi, dolayısıyla organsız kalması nedeniyle, organ eksikliğinin giderilmesi için şirkete temsil kayyımı atattırılması, kayyım, genel kurul toplantısının yapılması ve organ eksikliğinin giderilmesi amacıyla uygun süre verilerek bu eksiklikler tamamlanmadığı takdirde şirketin fesih ve tasfiyesine karar verilmesi gerekirken,...”. Aynı yöndeki karar için bkz. Yarg. 11. HD., E. 2019/17, K. 2021/4936, T. 09.06.2021: “Bu durumda, öncelikle görev süresi sona ermesine rağmen, şirketi fiilen yönetmeye devam ettiği anlaşılan davalı ortak H. ‘dan, şayet halen bu kişide değilse bulunduğu kişiden veya yer-

(ii) Yargıtay bazı kararlarında, tüm yetkilerin devam edemeyeceğini belirtmekle birlikte, konu bakımından sınırlı bazı işlem ve kararlar açısından yönetim kurulunun yetkili olduğuna hükmetmiştir. Örneğin, TTK 410 nedeniyle artık bir tartışma bulunmayan, süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu çağırma yetkisi bulunup bulunmadığı sorusuna çoğu kararında olumlu yanıt vermiştir⁶¹. Yüksek mahkemeler bazı kararlarında ise üyelerin yetkilerini konu bakımından sınırlandırmış ve üyelerin “*şirketin gecikmesinde sakınca bulunan işlerin görülmesi için gerekli işlemler*”⁶², “*olağanüstü ve/veya acil işler*”⁶³, “*zorunlu işler*”⁶⁴ bakımından yetkili olduğunu belirtmiştir⁶⁵. Sınırlı kapsamlı da olsa yetkilerin devam edeceği görüşünün dayanağı olarak kimi zaman, sürenin bitiminin üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâl olmamasına⁶⁶ kimi zaman da vekilin müvekkilin menfaatini gözetme yükümlülüğüne⁶⁷ dayandırmıştır.

den hazırlanmış cetveline esas pay defteri ve hisse devirlerinin tespiti için karar defteri celp edilerek, bu defterler muvacehesinde usulüne uygun şekilde hazırlanmış cetveli listesini hazırlamak, genel kurulu toplantıya çağırma ve seçim gündemiyle toplantı yapmak amacıyla kayyum atanması, organ yokluğunun giderilerek şirketin durumunun kanuna uygun hale getirilmesi için bir süre verilmesi, süre sonunda buna rağmen organ yokluğu giderilemediği takdirde 6102...”; Yarg. 11. HD., E. 1989/6381, K. 1989/5454, T. 17.10.1989: “üyelerin görev süreleri de azami 3 yıla sınırlandırılmış olduğuna göre busüreyi aşan şirket organlarının öngörülen görev sürelerinin dolduğu ve organlar görevine devam etse dahi şirketin hukuken organsız kaldığı kabul edilmelidir. Bu durumda ortak tarafından şirketin feshi istenebilse de şirket için ağır sonuç doğurabilecek bu yolun izlenmesi zorunlu olmayıp organların yeniden seçilememesi durumunda medeni yasa uyarınca şirkete kayyum atanarak genel kurul toplantısı yapılmalı ve organlar yeniden oluşuncaya kadar şirket yönetiminin kayyuma bırakılması gerekir.”

⁶¹ Bkz. Yarg. 11. HD., E. 5463, K. 6666, T. 01.06.2009; E. 1426, K. 2264, T. 27.03.2000; Yarg. 12. HD., E. 4267, K. 5156, T. 07.10.1991. Kararlar için bkz. **Sarıkaya**, s. 181, 182.

⁶² Bkz. Danıştay 9. HD., E. 2008/3124, K. 2010/5803, T. 03.11.2010 (lexpera.com).

⁶³ 2014 yılında verilen bir kararda, “...Anonim şirketlerde görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine dair bir hüküm bulunmaması sebebiyle yönetim kurulunun yeni yönetim seçilene kadar olağanüstü ve acil durumlar için görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerekir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesiyle şirketin kendiliğinden organsız kaldığından söz edilemez...” sonucuna varılmıştır, bkz. Yarg. 11. HD., E. 2012/13135, K. 2014/3515, T. 25.2.2014. Aynı yönde bkz. Yarg. 11 HD., E. 2021/1446, K. 2022/5737, T. 12.09.2022.

⁶⁴ Yarg. 11. HD., E. 2009/12668, K. 2011/10598, T. 20.09.2011 (lexpera.com).

⁶⁵ Bu şekildeki sınıflandırma için bkz. **Teoman**, Süre, s. 13, 14 vd.

⁶⁶ Yarg. 11. HD., E. 2012/13135, K. 2014/3515, T. 25.02.2014 (lexpera.com).

⁶⁷ **Çamoğlu (Poroy/Tekinalp)**, s. 406, N. 554, yazarlar sürenin bitimini üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâl olarak değerlendirmekle birlikte acil işlerle sınırlı yetkilerin bulunduğunu savunmaktadır. Ayrıca bkz. **Günaydn**, s. 20.

(ii) Öte yandan, Yargıtay hem eTTK hem de TTK döneminde verdiği birçok kararında konu bakımından herhangi bir kısıtlamaya gitmeden TTK’-da görev süresinin dolmasının üyeliği sona erdiren bir neden olarak sayılmadığı gerekçesiyle süresi dolan üyelerin “yeni yönetim kurulu seçilene kadar görevlerine devam edecekleri”ne hükmetmiştir: “*Yine, anonim şirketlerde görev süresi biten yönetim kurulu üyelerinin bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine dair bir hüküm bulunmaması nedeniyle yönetim kurulunun yeni yönetim seçilene kadar zorunlu görevlerine devam edeceklerinin kabulü gerekir (Dairemizin 30.11.1992 tarih 6220/11024 sayılı kararı). Bu durumda yönetim kurulu ve denetim kurulu üyelerinin görev süresinin bitmesiyle şirketin kendiliğinden organsız kaldığından söz edilemez. Bu cümleden olarak ve Dairemizin emsal uygulamalarında yönetim kurulunun görev süresi bitmiş olsa bile genel kurulu toplantıya davet edebilir (11. HD. 07.10.1997 T., E: 4267, K: 5165)*”⁶⁸.

Son olarak belirtmek gerekir ki, Yargıtay’ın yukarıda yapılan tasnife tam uymayan kararları da bulunmaktadır. Örneğin, bir kararında Yargıtay, hem yetkilerin devamını reddederek şirketin organsız kalacağına hükmetmiş hem de şirket için zorunlu işlerin üyeler tarafından yapılabileceğini belirtmiştir⁶⁹.

⁶⁸ Yarg. 11. HD., E. 2009/5463, K. 2009/6666, T. 01.06.2009. Benzer yönde bkz. Yarg. 12 HD., E. 2014/20554, K. 2014/24359, T. 20.10.2014: “*Şikayet tarihi itibari ile uygulanması gereken 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 362. ve bunu izleyen maddelerinde, 3 yıllık süre için seçilen anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin, görev süreleri sona erdiğinde, bu sıfatlarının kendiliğinden düşeceğine ilişkin bir hüküm bulunmadığı gibi, şirketin organsız kalması da düşünülmemeyeceğinden yeni yönetim seçilene kadar önceki yönetim kurulunun görevlerine devam edeceğinin kabulü gerekir. Yerleşik Yargıtay uygulaması da bu yöndedir.*”; Yarg. 11. HD., E. 2016/14194, K. 2018/6167, T. 10.10.2018: “*TTK’nın 410 ve 411. maddesinde genel kurul toplanarak yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar eski yönetim kurulunun görevinin devam edeceği...*” Aynı yöndeki kararlar için bkz. Yarg. 12. HD., E. 1998/691, K. 1998/1434, T. 12.02.1998; Yarg. 11. HD., E. 2007/6326, K. 2009/1286, T. 05.02.2009 (Lexpera); Yarg. 12. HD., E. 1589, K. 6352, T. 18.03.2004 ve Yarg. 11. HD., E. 2603, K. 6645, T. 27.06.2002 kararları için bkz. Eriş, 2017, m. 362, s. 1922, 1923.

⁶⁹ Bkz. Yarg. 11. HD., E. 2009/12668, K. 2011/10598, T. 20.09.2011: “*Genel kurul, en yetkili organ olup, pay sahiplerinden oluşur. Yönetim kurulu üyeleri ile denetçileri seçme hakkı bu organa aittir. Anılan yetki, devredilemez yetkiler arasında yer alır. Ancak, genel kurul her zaman süresinde toplanamayabilir veya toplanmasına rağmen herhangi bir nedenle hemen yönetim kurulu üyeleri ile denetçileri seçemeyebilir. O halde, şirketin yönetim ve denetim organı olan eski yönetim kurulunun şirketin varlığını devam ettirmek için gerekli ve zorunlu işleri yapmak yükümlüğü mevcuttur. Başka bir anlatımla, yeni yönetim kurulu oluşuncaya kadar eski yönetim kurulunun şirketin devamlılığı için gerekli zorunlu işlemleri yapması geçerlidir. Ancak, bu durum, TTK’nun 314. maddesin-*

C. Türk ve İsviçre Öğretisinde İleri Sürülen Görüşler Işığında Karşılaştırmalı Değerlendirme

İsviçre öğretisinde savunulan görüşlerin üç grupta⁷⁰ tasnif edilmesi mümkündür. Hâkim sayılabilecek⁷¹ görüşe göre, gündeminde yönetim kurulu üyesinin seçimini içeren genel kurul toplantısı yapıncaya kadar üyelerin yetkileri devam eder⁷². Bu görüş esas itibariyle, yönetim kurulu bulunmadan şirketin faaliyetlerine devam edememesi nedeniyle, pay sahiplerinin farazi iradelerinin mevcut üyelerle şirketin ayakta kalması yönünde olaçağı varsayımına dayanır⁷³. İkinci görüş ise, genel kurulun toplanması bakımından bir ayırım yapar ve şayet genel kurul toplantısı yapılması ihmal edilirse yetkilerin bir sonraki genel kurul toplantısına kadar devam edeceğini, buna karşılık genel kurul toplanmasına rağmen seçim yapılmaması hâlinde, ilgili genel kurul günü yetkilerin sona ereceğini savunur⁷⁴. Üçüncü görüşe göre, yetkilerin devam edeceği ya da zımnen genişlediği yönündeki görüş kabul edilemez. Zira, yetkilerin devamı için genel kurulun açık iradesine

deki emredici sürenin aşılarak yönetim kurulu üyelerinin görev sürelerinin uzadığı veya yenilendiği anlamına gelmez. Eş deyişle, şirketin organsız kaldığı sonucunu ortadan kaldırmaz. Şirketin organsız kalması durumunda, hukuki yararı olanların genel kurul tarafından diğer organların seçimine kadar şirkete yönetim kayyımı atanmasını mahkemen isteme hakları mevcuttur” (lexpera.com), ayrıca bkz. **Eriş**, 2017, m. 362, s. 1921. Aynı yöndeki bir başka karar için bkz. Yarg. 11. HD., E. 2009/12668, K. 2011/10598, T. 20.09.2011. Karar için bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 470.

⁷⁰ Bkz. İFM'nin BGE 148 III 69, 73 kararı. Daha detaylı bir tasnifle görüşlerin dört ayrı başlık altında incelenmesi de mümkündür. Bkz. **Vischer**, Markus/**Hohler**, Dominik/**Eckert**, Fabrice: “Organisationsmangel nach Nichtwahl des Verwaltungsrats”, GesKR, S. 3, 2014, s. 408, 409.

⁷¹ **Plüss**, BK- Berner Kommentar, s. 440, N. 26; **Facincani**, Nicolas/**Wissler**, Seline: “BGer 4A 496/2021: Keine stillschweigende Verlängerung des Verwaltungsratsmandates”, AJP, S. 3, 2022, s. 281.

⁷² **Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel**, § 27, N. 36; **Müller/Lipp/Plüss**, s. 64, N. 1.233; **Krnet**, s. 81, N. 404; **Tanner**, ZK, Art. 705, N. 11; **Stach**, OFK - Orell Füssli Kommentar, Art. 710, N. 9; **Vischer/Hohler/Eckert**, s. 408; **Bauen**, Marc/**Venturi**, Silvio, Swiss Board of Directors Organisation Powers Liability Corporate Governance, Schulthess, Zurich Basel Cenevre 2009, s. 15; **Plüss/Facincani-Kunz**, CHK Handkommentar, 3. Bası, 2016, Art. 710, N. 7. Ancak yazarlar son basıda görüş bildirmeksizin sadece İFM'nin 2021 tarihli kararına atıf yapmakla yetinmişlerdir. Bkz. **Facincani/Plüss**, CHK - Handkommentar, Art. 710, N. 7; **Druey**, Jean Nicholas/**Druey Just**, Eva/**Glanzmann**, Lukas: Corporate and Commercial Law, 12. Bası 2021, § 13. Bölüm, N. 72, s. 249.

⁷³ **Vischer/Hohler/Eckert**, s. 408.

⁷⁴ BGE 148 III 69, 72, 73'ten naklen Meinrad Vetter, Der Verantwortungsrechtliche Organbegriff gemäß Art. 754 Abs. 1 OR, Dike, Zürich 2007, s. 147.

ihtiyaç vardır. Bu görüşe göre OR 699/2 nedeniyle üyelerin görev süresi ile yetkileri, hesap döneminden itibaren altı ay sonra sona erer⁷⁵.

Türk öğretisinde de konu hakkında ileri sürülen görüşlerin üç grupta tasnif edilmesi mümkündür. Sayıca az yazar tarafından savunulan görüşe göre, sürenin bitimi üyeliği kendiliğinden sona erdirmez ve yönetim kurulu tüm yetkilerini yerlerine yenileri seçilinceye kadar kullanmaya devam edebilir⁷⁶. Bu görüşün dört temel gerekçesi vardır: (i) Şirketle işlem yapan üçüncü kişilerin menfaatinin korunması gerekir⁷⁷. (ii) TBK 513/2 bu sonuca varılmayı engelleyen bir istisnaya yer vermemektedir. Söz konusu düzenleme ölüm, iflas ve ehliyetin kaybı halinde vekalet ilişkisinin sona ereceği, ancak vekâlet verenin menfaatlerinin gerektirmesi halinde, vekalet verenin işleri kendisi görebilecek duruma gelinceye kadar vekilin vekaleti ifaya devam edeceği hakkındadır. (iii) TTK 410/1, süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu toplantıya çağırabileceğini belirtirken, genel kurulda görüşülecek konuları yeni üyelerin seçilmesi ile sınırlandırmamıştır. (iv) Sürenin sona ermesi üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâl olarak sayılmamıştır⁷⁸. Öğretide bazı yazarlar ise, şirket için önemine binaen acil ve zorunlu işlerle sınırlı olarak yetkilerin devam edeceğini savunurlar. Bu görüşün dayandığı gerekçeler ise şu şekilde özetlenebilir: (i) TBK 513/2 kıyasen uygulanabilir⁷⁹. (ii) Eski yönetim kurulu üyelerinin de acil işleri yapması onun özen borcu kapsamında kabul edilmelidir. Zira bu işlemlerin yapılmasında şirketin de menfaati bulunmaktadır⁸⁰. Bu grup içinde anılabilecek bazı yazarlar, yetkilerin zımnen uzaması ya da acil ve zorunlu işlerin yapılabilmesi konularında, dolan süreye göre bir ayırım yapar ve âdeta kanundaki azami süreye bir üstünlük tanır. Şayet esas sözleşme ile üç yıldan kısa bir görev süresi belirlenmişse, en azından kanunda öngörülen azami süre olan üç yıla kadar yukarıdaki sorulara olumlu yanıt verilebileceği savunulur⁸¹. Öğretideki üçüncü

⁷⁵ Sunaric, Honsell Kurzkomentar, Art. 710, N. 5; Böckli, s. 1336, N. 77, 78; Vischer/Hohler/Eckert, s. 410.

⁷⁶ Alışkan, s. 30, 42, görüşlerin takdimi ve analizi için ayrıca bkz. Sarıkaya, s. 185-187.

⁷⁷ Alışkan, dn. 55.

⁷⁸ Üçışık, Güzin/Çelik, Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2013, s. 394.

⁷⁹ Domaniç, s. 483; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 406, 407, N. 554, 555; Pulaşlı, Şerh, s. 1310, 1311.

⁸⁰ Eriş, 2017, m. 362, s. 1918; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), s. 406, N. 554; Alışkan, dn. 52.

⁸¹ Domaniç, s. 482, 483; İsviçre öğretisinde de savunulan, kapalı şirketlerde yönetim kurulunun görev süresinin üç yıl olması nedeniyle bu şirketlerde yetkilerin süre sonunda devam edebileceği görüşü *Sethe/Humbel* tarafından eleştirilmektedir. Zira yazarlara

görüşe göre, sürenin sona ermesi üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâldir⁸². (i) Çünkü, aksinin kabulü genel kurulun devredilemez yetkisini ihlâl eder. (ii) Yargıtay kararlarında devam edeceği belirtilen yetkilerin sınırları belirsizdir. (iii) Yetkilerin devam edeceği görüşü, mevcut yönetim kurulunun görev süresi dolmasına rağmen genel kurulu toplantıya çağırılmayarak şirketi idare ve temsiline olanak tanıyabilir. (iv) TTK 410/1 benimsenen görüşü desteklemektedir⁸³.

Şüphesiz görev süresinin sona ermesi nedeniyle şirketin organsız kalması sorununun ilk akla gelen ve kesin çözümü, genel kurulun toplanarak yönetim kurulu üyelerini seçmesidir. Bu toplantı olağan ya da olağanüstü toplantı olabilir⁸⁴. Nitekim hem TTK hem de OR bu olasılıkta genel kurulun toplanabilmesi ve devredilemez yetkisini kullanarak yönetim kurulu üyelerini seçebilmesi için birçok çözüm içermektedir⁸⁵. Örneğin, İsviçre hukukunda⁸⁶, revizyonla kabul edilen OR 699b hükmünde genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde ekletme hakkının kullanılabilme eşikleri

göre, İFM'nin kararına konu olan şirket de kapalı bir şirkettir ve esas sözleşmesinde yönetim kurulunun görev süresi bir yıl olarak öngörülmüştür. Yazarlar, esas sözleşmede daha kısa bir süre öngörülmemesi halinde ancak yönetim kurulunun yetkilerinin üç yılın bitiminde sona ereceğini belirtmektedirler. Bkz. **Sethe/Humbel**, s. 1023.

⁸² **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 470-472; **Arıcı**, Mehmet Fatih, "Ticaret Ortaklığınca Avukata Vekâlet (Temsil Yetkisi) Verilmesi ve Bu Vekâlete, Organ Temsilcinin Yetkisinin Sona Ermesinin veya Sınırlanmasının Etkisi", iç: Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, Cilt: I, İstanbul 2007, s. 155, 161; **Soykan**, s. 141, 147; **Tekinalp**, s. 239, N. 12-22; **Akdağ Güney**, s. 57-58; **Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 7. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012, s. 185; **Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 8. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Genel Esaslar), s. 381; **Ayan**, Özge: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013, s. 19; **Günaydın**, s. 21, 22; **Sarıkaya**, s. 192-200.

⁸³ Bkz. **Moroğlu**, Erdoğan: "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerinin Görev Süreleri", Makaleler I, 3. Bası, Arkan Yayınevi, İstanbul 2006, s. 391, 392; **Teoman**, Süre, s. 21; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 471; **Soykan**, s. 145; **Eminoğlu**, Cafer: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Sürelerinin Dolması Bağlamında Organ Yokluğu Sorunsalı, XXXIII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2021, s. 79, 80; **Bahtiyar**, Mehmet/**Hamamcıoğlu**, Esra: Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 40; **Kayıklık**, Abdurrahman: Anonim Şirketin Temsili, İstanbul 2024, s. 129, 130.

⁸⁴ **Facincani/Wissler**, s. 282.

⁸⁵ Aynı tespit için bkz. **Moroğlu**, s. 399; **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 450, 471, 472; **Sarıkaya**, s. 197.

⁸⁶ İsviçre hukuku için genel kurulun toplanabilme yolları için bkz. **Häusermann/Müller**, s. 280, 281.

düşürülmüştür. Ayrıca, yönetim kurulunun OR 699/1’de öngörülen yükümlülüğünü ihmal etmesi durumunda, denetçilerin de toplantıya davet etme hakkı vardır. TTK ise iki önemli hüküm ekleyerek bu konuda daha etkin çözümler üretmiştir. Öncelikle genel kurulun, süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya davet edilebileceği (TTK 410/1) açıkça düzenlenmiştir. Ayrıca, yönetim kurulunun toplanamaması ya da karar alamaması hâlinde her pay sahibinin mahkmeden genel kurulu toplantıya davet etmesini isteyebilmesi mümkündür (TTK 410/2). Bu imkân özellikle, TTK 411’de düzenlenen azlık hakkının kullanımı için aranan şartların sağlanmadığı durumlarda fayda sağlamaktadır. Zira, azlık hakkının kullanımı için aranan önce yönetim kuruluna başvurulması gereği⁸⁷, hakkın kullanımını güçleştirmekteydi⁸⁸.

TTK 410/1 düzenlemesi, genel kurulun toplanabilmesi için çözüm üretmesi yanında, yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin süre ile sona ereceği görüşünü desteklemesi bakımından da önemlidir⁸⁹. Evvela anılan hüküm, yönetim kurulu üyesi sıfatının devam edeceğini düzenlemek amacı ile öngörülmemiştir. Sadece eski, yani yetkileri sona eren yönetim kurulu üyelerinin de genel kurulu toplantıya çağırabileceğini belirtmektedir. Bu düzenlemeye, yönetim kurulu bölümü yerine genel kurul toplantıları arasında yer verilmesi de varılan sonucu teyit etmektedir. Gerçekten de kanun koyucu, üzerinde çokça tartışılan ve haberdar olduğu meseleyi bu hükümle çözmüştür. Yani süresi dolan yönetim kurulunun genel kurulu çağırma yetkisi olduğunu açıkça belirtirken diğer konularda yetkili olmadığını aslında vurgulamıştır. İşte meselenin TTK 410/1 ile çözülmüş olması nedeniyle, genel kurulu toplantıya davet etmesi dışındaki diğer yetkiler bakımından örtülü de olsa bir boşluk bulunmamaktadır⁹⁰. Bu nedenle, öğretide bazı yazarlarca savunulduğu üzere, ilişkinin sona ermesi halinde dahi vekilin ifaya devam edeceğini öngören TBK 513/2’nin doğrudan ya da kıyasen uygulanma olanağı yoktur. Kaldı ki, TBK 513/2’nin kıyasen uygulanabilmesi için gerekli olan, şirketin farazi menfaatinin ilişkinin devamı yönünde olduğu şartı her zaman sağlanamaz.

⁸⁷ Bkz. Yarg. 11.HD., E. 2004/1883, K. 2004/11064, T. 09.11.2004; Yarg. 11.HD., E. 2004/11837, K. 2004/10469, T. 28.10.2004.

⁸⁸ Çünkü süresinin dolması nedeniyle azlığın yönetim kuruluna başvurusu fiilen mümkün değildir ve Türk mahkemeleri bu durumda şekilci bir yorumla, pay sahiplerinin azlık haklarını kullanmaları yerine yönetim kayyımı atanmasını istemeleri gerektiğine hükmetmiştir. Bkz. II, B.

⁸⁹ Soykan, s. 147; Alışkan, dn. 46.

⁹⁰ Soykan, s. 142, 143.

TTK ve OR'de genel kurulun toplanabilmesi için öngörülen mekanizmaların kullanılmaması ya da kullanılmasına rağmen sonuç alınmaması hâli, belli koşulların varlığında organ yokluğu olarak nitelendirilmiş ve bu durumda fesih davası açılması öngörülmüştür. Ancak talep edilmesi hâlinde mahkemenin gerekli tedbirleri almasına da izin verilmiş yani yine feshe son çare olarak karar verilmesi kabul edilmiştir⁹¹. Nitekim, sürenin sona ermesi hâlinde üyeliğin son bulup bulmayacağını tartışıldığı bazı kararlarda Yargıtay da meseleyi genel kurul toplantılarıyla birlikte ele almış ve haklı olarak organların oluşumunun mümkün olduğu, örneğin dava sırasında çağrının veya toplantının yapılmış olduğu durumlarda fesih davasının konusuz kaldığına hükmetmiştir. Benzer şekilde İsviçre öğretisinde de şirketin organsız kalması hâlinde alınabilecek tedbirlerin sınırlı sayıda olmadığı, hâkimin somut adaleti sağlayacak tedbir almasının mümkün olduğu ifade edilmiştir⁹². Görüldüğü üzere, kanun koyucu öncelikle organlardaki eksikliğin giderilmesi için imkânlar yaratmış, buna rağmen organların oluşturulamaması hâlinde, fesih davasının açılmasını kabul etmiştir. Yargıtay da feshe karar vermeden bu eksikliği şirkete süre vererek⁹³ ya da temsil kayyımı atayarak⁹⁴ gidermek yolunu seçmiştir. İsviçre hukukunda, Türk hukukundan farklı olarak ticaret sicil memurunun⁹⁵ da şirketin organsız kaldığını tespit etmesi hâlinde şirkete bu eksikliği gidermesi için süre vermesi mümkündür (OR 939/1). Sicil tarafından verilen süre için bu eksikliğin giderilmemesi durumunda ise sicilin başvurusu üzerine mahkemenin OR 731b hükmüne istinaden şirkete bir kayyım ataması gereklidir.

Süre bitiminde dahi yetkilerin devam edeceği görüşünün reddedilmesini gerektiren belki de en önemli gerekçe, bunun genel kurulun devredilemez yetkilerine tecavüz etmesidir. Sürenin sona ermesine rağmen yönetim kurulu üyelerinin göreve devam edeceğinin kabulü için genel kurulun bu yöndeki

⁹¹ Toplantıya davet için kanunda öngörülen mekanizmalar yanında, TTK 530'da düzenlenen organ eksikliğinin kolayca giderilebilme ihtimali bkz. **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, s. 471-472; **Eminoğlu**, Organ Yokluğu, s. 77, 78.

⁹² **Facincani/Wissler**, s. 282.

⁹³ Yönetim kurulu üyelerinin süresinin dolması hâlinde şirketin fiilen bir yönetim kurulu bulunmayacağından mahkeme tarafından süre verilmesinin bir anlamı olmadığı yönünde bkz. **Ayhan, Rıza/Çağlar, Hayrettin/Özdamar, Mehmet**: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayınları, 4. Bası, Ankara 2022, s. 412.

⁹⁴ Zorunlu organ eksikliğine dayanan şirketin feshi davasında, geçici hukuki tedbir kapsamında temsil kayyımı atanması hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Günaydın**, s. 59-70.

⁹⁵ Şirketin denetçisinin ticaret siciline kayıtlı olması ihtimalinde, sicilin bu talebini denetçilere göndermesinin de faydalı olacağı, böylece denetçinin de genel kurulu toplantıya davet edebileceği savunulmaktadır. Bkz. Bkz. **Häusermann/Müller**, s. 280, 281.

iradesinin açık olması gerekir ki bu irade ancak usulünce toplanan genel kurulda açıklanabilir. Kabul edildiği üzere, genel kurul toplantılarının yapılması için öngörülen süre (TTK uyarınca üç ay, OR uyarınca altı ay), yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunu doğurması yanında, düzen hükmüdür⁹⁶. Ancak sürenin düzen hükmü olmasının anlamı, bu süreden sonra da genel kurul toplantılarının yapılabilmesi ve alınan kararların sırf genel kurul toplantısının geç yapıldığı gerekçesiyle geçerliliklerinin sorgulanamayacağıdır. Öte yandan yönetim kurulu üyelerinin en fazla üç yıl için seçilebilmeleri ve yönetim kurulu üyelerinin seçiminin genel kurulun devredilemez yetkisinde olmasına ilişkin hükümler emredici niteliktedir ve görev süresinin zımnen uzayacağı görüşü üç yıllık sürenin emredici niteliği ile çelişir. Sürenin zımnen uzayacağı fikri, özellikle genel kurulun yönetim kuruluna güvenini yitirdiği, pay sahipleri arasında ihtilaf bulunan hâller için kabul edilebilir değildir. Ancak, pay sahipleri arasında bir çatışmanın bulunmadığı, sadece ihmalen genel kurul toplantısının yapılmaması ihtimalinde de aksi sonuca varılmasını gerektiren pozitif bir norm bulunmamaktadır. Yani görev süresinin zımnen uzadığı, ancak genel kurulun bu iradesini zımnen de olsa tartışmaya mahal vermeyecek biçimde ortaya koyması şartıyla kabul edilebilir. Örneğin görev süresi sona eren yönetim kurulu üyeleri tarafından toplanan genel kurulun toplantı gündeminde yeniden seçim yer almasa da genel kurulca görev süresi sona ermiş üyelere TTK 395/1 ve 396 kapsamındaki işlemler için izin verilmişse böyle bir sonuca varılması olasıdır.

Benzer şekilde, süre sonunda dahi yetkilerin devam edeceğini savunan bazı yazarlarca ileri sürülen, sürenin üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir sebep olarak sayılmamış olduğu gerekçesi de reddedilmelidir. Zira, TTK 363'te böyle bir düzenleme yapılsaydı ancak bu malumun ilamı olurdu⁹⁷. Dolayısıyla, Yargıtay kararlarında sıkça dile getirilen, sürenin sona ermesinin üyeliği kendiliğinden sona erdiren sebepler arasında sayılmamış olması nedeniyle yetkilerin devam edeceği görüşü makul gözükmemektedir.

Son olarak esas sözleşmede azami sürenin altında bir süre öngörülmesi hâlinde kanundaki azami süreye kadar yetkilerin devam edebileceği görüşü

⁹⁶ İsviçre öğretisi için bkz. **Müller/Lipp/Plüss**, s. 351, N. 3.757.

⁹⁷ eTK'da üyeliğin kendiliğinden sona erceğine ilişkin hükümde bir açıklık bulunmasa da öğretilerde bu hususta bir tartışma bulunmamaktaydı. Bkz. **Teoman**, Süre, s. 11. Öte yandan **Teoman**, bu yönde açık bir hüküm konulmamasını eleştirmektedir. Bkz. **Teoman**, Ömer: "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi", Tüm Makalelerim C. III: 2002-2010, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010 (YK), s. 253, 254; aynı yönde bkz. **Soykan**, s. 147; **Sarıkaya**, s. 193.

de reddedilmelidir. Zira, böyle bir ayırım yapılmasının haklı bir nedeni olmadığı gibi, bir ayırım yapılacaksa, açıkça daha kısa bir süre için yönetim kurulunu seçen pay sahiplerinin iradesine üstünlük tanınmalıdır. Kaldı ki, hem esas sözleşme ile süreye ilişkin bir düzenleme yapılabileceği kabul edilip hem de bu iradenin görmezden gelinmesi çelişki yaratmaktadır.

III. GÖREV SÜRESİ SONUNDA YÖNETİM KURULU ÜYELİĞİNİN SONA ERMESİNİN YARATTIĞI SORUNLAR VE BUNLARA ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu çalışmada benimsenen görüş uyarınca, görev süresinin sona ermesinin üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâl olarak kabul edilmesi gerekir. Bu kabul ise öncelikle, artık yetkisi olmamasına rağmen şirketi fiilen yönetmeye devam eden eski üyelerin yükümlülüklerinin ve bu yükümlülüklerin ihlali nedeniyle sorumluluklarının tartışılmasını gerektirir. Ayrıca, kanuna uygun şekilde bir yönetim organına kavuşuncaya kadar şirketin nasıl temsil edileceğine ve eski üyelerle işlem yapan üçüncü kişilerin menfaatlerinin nasıl korunacağına bu bölümde yanıt aranmıştır.

A. Eski Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu

İFM, görev süresine ilişkin verdiği emsal nitelikteki 2021 yılında verdiği kararında⁹⁸ sürenin sonunda yetkilerin sona ereceği görüşünün, pay sahipleri ve alacaklıların menfaatine zarar vermeyeceğini, zira görev süresi bitmesine rağmen faaliyetlerine devam eden yönetim kurulunun fiili organ olarak sorumluluğunun bulunduğunu belirtmiştir⁹⁹. Gerçekten öğretilerde de süresi bitmesine rağmen fiilen şirketi yönetmeye devam eden eski yöneticiler, fiili organ olarak kabul edilmektedir¹⁰⁰. Bu görüşe göre, fiili organlar da yönetim kurulu üyelerinin tabi olduğu özen ve sadakat yükümlülüğüne tabidir ve bu yükümlülüklerinin ihlali sorumluluk doğurur¹⁰¹. Fiili organ¹⁰² mahkeme kararlarında, “organlar için ayrılmış kararları fiilen alan veya fiili yönetimle ilgilenen ve böylece şirket iradesinin oluşumunda belirleyici bir rol oynayan kişiler...” şeklinde tanımlanmıştır¹⁰³. Öğretilerde ise fiili organ,

⁹⁸ BGE 148 III 69.

⁹⁹ BGE 148 III 69, 76.

¹⁰⁰ von der Crone/Trautmann, s. 465; Sunaric, Honsell Kurzkommentar, Art. 710, N. 5.

¹⁰¹ Alışkan, s. 40.

¹⁰² Öğretilerde bu konuda terminolojik birlik bulunmamaktadır. Örneğin fiili organ yerine olgu organ kullanımı için bkz. Helvacı, Mehmet: Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu, 2. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2001, s. 9 vd.

¹⁰³ BGer 4A_474/2011, 04.01.2012 ve orada anılan kararlar: BGE 132 III 523, 04.05.2006, E. 4.5; BGE 128 III 29, 29.10.2001, E. 3a; BGE 117 II 570, 12.12.1991, E. 3.

kanunda öngörülen şekilde yönetim kurulu üyesi olarak seçilmemekle birlikte¹⁰⁴, organ için¹⁰⁵ öngörülen görevleri fiilen yerine getiren, şirketin yönetiminde etkili olan ve kararlar alıp bunları icra eden kişi olarak tanımlanmıştır¹⁰⁶.

Fiili organ öğretisi, özellikle sorumluluk hukuku bağlamında gelişmiştir¹⁰⁷. Gerçekten de İsviçre hukukunda fiili organın sorumluluğuna dair birçok yargı kararı bulunmaktadır. Bu kararların bazıları fiili organın, genel kurulu toplantıya davet etme yükümlülüğüne, bazıları ise iflas başvurusunda geç bulunulmasına ilişkindir. Örneğin, bir kararında¹⁰⁸ İFM, yönetim kurulu bulunmayan bir anonim şirketin faaliyetine devam edemeyeceğini ve bu nedenle şirketin olağanüstü genel kurul toplantısı yapmış olması gerektiğini belirterek, somut uyuşmazlıkta fiili organ olarak kabul ettiği davalının, genel kurulu toplantıya çağırma yükümlülüğü bulunduğuna karar vermiştir. Mahkeme ayrıca genel kurulun toplantıya çağırılması konusunda denetçilerin de görev ve yetkisi olmasının, fiili organın bu sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağını belirtmiştir¹⁰⁹. Bir başka kararda ise iflas başvurusunun geç yapılması nedeniyle fiili organın sorumluluğu tartışılmıştır. İFM'ye göre, dolaylı zararlar ilgili olarak, hâkime bildirimde bulunma görevi ilke olarak yal-

¹⁰⁴ Öte yandan usulünce seçilmiş ancak tescil edilmemiş yönetim kurulu üyeleri fiili organ değildir. Bkz. **Fleischer**, Holger: “Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe”, AG, C. 10, 2004, s. 522.

¹⁰⁵ Dolayısıyla bu kişilerin ancak üst düzey yöneticiler olabileceği yönünde, **Fleischer**, s. 522.

¹⁰⁶ Benzer tanımlar için bkz. **Helvacı**, s. 9-11; **Fleischer**, s. 518, 522; **Akın**, Murat Yusuf/**Kuru**, Özge: “Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu: İsviçre Federal Mahkemesi'nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37)”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. 8, S. 1, 2022, s. 24; **Ayan**, s. 5; **Altınok Ormancı**, Pınar: “Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar”, İHM, C. 79, S. 4, 2021, s. 1268; **Eminoğlu**, Cafer: Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 33; **Kayıklık**, s. 18.

¹⁰⁷ Tespit için bkz. **Eminoğlu**, Fiili Organ, s. 260; **Akın/Kuru**, s. 33; **Kayıklık**, s. 19. Her ne kadar, fiili organın sorumlu tutulması fikri büyük çoğunlukla taraftar bulsa da bu sonucu, (i) sözleşme ve haksız fiil hukuku kapsamında sorumluluk için yeterli dayanaklar bulunması, (ii) bu kavramın hukuki belirlilikten yoksun olması ve (iii) özellikle konunun tartışıldığı geç iflas başvurusunun ceza hukuku ile bağlantılı bulunması ve ceza hukukunda kıyas yasağının söz konusu olması ve (iv) fiili organ kavramına aceleyle başvurmanın sorumluluk hukukunun hatlarını bulanıklaştıracağı gerekçeleriyle eleştiren yazarlar da bulunmaktadır. Dile getirilen eleştiriler ve bu eleştirilere yanıt için bkz. **Fleischer**, s. 523, 524.

¹⁰⁸ BGer 6B_697/2014, 27.02.2015. Benzer yöndeki karar için bkz. BGE 148 III 69.

¹⁰⁹ BGer 6B_697/2014, E. 2.3.

nızca yönetim kuruluna aittir ve kurulun bu görevi devretmesi mümkün değildir¹¹⁰. Bu nedenle, fiili organlar bile, yönetim kurulunun bildirimde bulunmasını engellemedikleri veya onları borca batıklık durumundan haberdar etmedikleri sürece, geç bildirim yapılmasından sorumlu tutulamazlar¹¹¹. Benzer yöndeki kararında da mahkeme, öncelikle yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu hakkındaki hükümlerin üyelik sıfatını taşımayan yöneticilere hangi şartlarla uygulanabileceğini açıklamış, ardından da somut olaydaki davalının yine sorumlu olmayacağına hükmetmiştir. İFM'ye göre, “Organların 754 aOR kapsamındaki sorumluluğu yalnızca yönetim kurulu üyelerini değil, aynı zamanda yönetimle görevlendirilen tüm kişileri de kapsar. Yalnızca bu şekilde açıkça atanmış olan karar alma organları bu hüküm anlamında idare veya yönetimle görevlendirilmiş sayılmaz. Organlar için ayrılmış kararları fiilen alan veya fiili yönetimi yürüten ve böylece şirket iradesinin oluşumunda belirleyici bir rol oynayan kişiler de yukarıda belirtilen hükmün uygulama alanına girer (BGE 124 III 418 E. 1b; BGE 122 III 225 E. 4b; BGE 117 II 432 E. 2b; BGE 107 II 349 E. 5a). Her halükarda, fiilen bir organ olarak hareket eden kişinin, ilgili bir görevin ihlalden kaynaklanan zararı önleyebilmesi gereklidir, ancak yeterli değildir (BGE 117 II 432 E. 2b, BGE 111 II 480 E. 2a'ya atıfla, bu olasılık olmaksızın ticaret siciline resmi kaydın sorumluluk için yetersiz olduğu kabul edilmiştir). Organ sorumluluğu için ayrıca kişinin, iç organizasyona göre şirketin yönetiminden fiilen sorumlu olması gerekir.”¹¹²

Yargıtay'ın da fiili organın sorumluluğunu kabul eden kararları bulunmaktadır. Örneğin 2003 tarihli HGK kararında, fiili organın haksız fiilleri nedeniyle şirket sorumlu tutulmuştur¹¹³. Yargıtay tarafından farklı gerekçelerle bozulmuş olmasına rağmen, fiili organın sorumluluğu hakkında önemli değerlendirmeler yapan yerel mahkeme kararında¹¹⁴ ise özetle, anonim şirketlerde organ vasfı değerlendirmesi için, kişinin önemli görev alanlarında bağımsız karar alma yetkisi olup olmadığının değerlendirilmesi gerektiği ve

¹¹⁰ Bu husus TTK 376'da açıkça düzenlenmiştir.

¹¹¹ BGer 4A_474/2011, E. 3.1. Somut olayda, mahkeme davalıların en fazla de facto yönetici olarak nitelendirilebileceğini belirterek, onlar için sorumluluk şartlarının oluşmadığına hükmetmiştir. Bkz. BGer 4A_474/2011, 04.01.2012, E. 3.2.

¹¹² BGE 128 III 29, E. 3a.

¹¹³ Yarg. HGK., E. 2003/4-359, K. 2003/406, T. 11.06.2003. Karar için bkz. **Ayan**, s. 7.

¹¹⁴ Alt derece mahkemesi kararı, Yargıtay kararında anıldığı şekilde aktarılmıştır. Bkz. Yarg. 23. HD., E. 2013/7191, K. 2014/420, T. 24.01.2014. Kararın ayrıntılı analizi için bkz. **Altınok Ormancı**, s. 1269, 1270.

sorunun olumlu yanıtlanması hâlinde bu kişinin sırf şekli anlamda organ üyesi olmadığı gerekçesiyle organ niteliklerinin reddedilmemesi gerektiği belirtilmiştir.

Bazı yüksek yargı kararlarında ise, fiili organ nitelemesi yapmaksızın eski yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna hükmetmiştir. Bu kararların birçoğunda şirketin vergi ya da prim borcu nedeniyle eski yönetim kurulu üyeleri sorumlu tutulmaktadır¹¹⁵. Dolaylı zararların tazmini talepli bir uyuşmazlıkta ise Yargıtay, "...davalının tarafların %50'şer ortağı oldukları şirkette müdürlük yetkisi sona ermesine rağmen fiilen şirketi idare ettiği ve tasarrufi işlemlerde bulunduğu..." gerekçesiyle şirket malvarlığını kötüye kullanan limited ortaklık müdürünü TTK 553 hükmü uyarınca sorumlu tutmuştur¹¹⁶. Bu karar, fiilen göreve devam eden üyenin organ sıfatıyla sorumlu tutulabileceğine işaret eder. Yargıtay'ın 2020 tarihli bir kararı birçok açıdan ilgi çekicidir. Somut uyuşmazlıkta, davalı şirket müdürünün seçildiği genel kuruldan sonra yedi yıl boyunca genel kurul toplanmamış ve yeni müdür seçilmemiştir. Mahkemeye göre, "TTK'nın 626. maddesinde, müdürlerin görevleri yerine getirirken gerekli olan tüm özeni göstermekle yükümlü oldukları belirtilmiş olup, aynı Kanun'un 630/3. maddesinde de müdürün özen yükümlülüğünü ağır bir şekilde ihlal etmesinin azli için haklı sebep sayılacağı düzenlenmiştir. Azlık pay sahiplerinin mahkemeye müracaatla genel kurulun toplantıya çağrılmasını talep edebilecek olmaları uzun yıllardır toplantı çağrısında bulunmayan davalı müdürün bu konudaki sorumluluğunu ve ağır kusurunu ortadan kaldırmaz... Şu halde, görevde bulunduğu 7 yıllık süreçte en temel vazifelerinden olan genel kurulun toplantıya çağrılması şeklindeki görevini yerine getirmeyen, bu husustaki özensizliği ve ihmali sürekli hale gelmiş davalı müdürün azline karar verilmesi gerekir..."¹¹⁷. Görüldüğü üzere, mahkeme sürenin sona ermesini üyeliği sona erdiren bir hal olarak değerlendirmemekte, hatta görev süresi sona ermiş üyenin genel kurul toplantıya davet etmeyerek özen borcuna aykırı davrandığını kabul etmekte ve bu sebeple müdürün haklı nedenle azledilmesi gerektiği sonucuna varmaktadır.

Evvvela, yönetim kurulunu seçmek genel kurulun, genel kurul toplantılarının yapılmasını sağlamak da yönetim kurulunun devredilemez bir görevi olduğuna göre, süresinde toplantı yapılmaması nedeniyle, şartların mevcu-

¹¹⁵ Danıştay 9. D., E. 2020/4290, K. 2021/4720, T. 14.10.2021.

¹¹⁶ Yarg. 11. HD., E. 2016/12844, K. 2016/7063, T. 11.12.2017.

¹¹⁷ Yarg. 11. HD., E. 2020/457, K. 2020/4823, T. 09.11.2020.

diyete¹¹⁸ yönetim kurulu üyelerinin sorumlu olduğu tespit edilmelidir¹¹⁹. Ancak toplantıya davet etmeme nedeniyle sorumluluk hususunda fazla ileriye gitmemekte fayda vardır. Her ne kadar öğretide, eski yönetim kurulu üyesinin iyi niyetli üçüncü kişiyle yaptığı işlem nedeniyle şirketin zarara uğraması hâlinde genel kurulu vaktinde toplantıya çağırılmayarak bu sonuca zemin hazırlayan üyelerin sorumluluklarına gidilebileceği, zira bu kişilerin genel kurulu çağırılmayarak özen ve sadakat yükümlülüklerini ihlal ettikleri savunulmuşsa da¹²⁰, böyle genel bir çıkarımın her durumda yapılması mümkün değildir. Zira görev süresi içinde, genel kurulu toplantıya davet etmeyecek kanundan doğan yükümlülüğünü ihlal eden yönetim kurulu üyelerinin sorumlulukları ile görev süresi sonunda ancak belirli koşulların varlığında fiili organ olarak kabul edilebilen eski üyelerin sorumluluklarının farklı esaslara tabi olduğu hatırlanmalıdır. Çünkü kural olarak yönetim kurulu üyeleri için öngörülen yükümlülükler de üyeliğin çeşitli nedenlerle sona ermesi ile son bulur. Her ne kadar İFM kararında görev süresi sona ermesine rağmen faaliyetlerine devam eden eski yöneticilerin fiili organ olarak sorumlulukları bulunduğu belirtmiş olsa da eski yönetim kurulu üyeleri fiili organ olarak nitelendirilseler dahi, onların yönetim kurulu üyeleri ile aynı haklara ve yükümlülüklerle tabi olduğu kabul edilemez. Nitekim İFM'nin fiili organların yetki alanlarının yönetim kurulunun yetki alanına karşılık gelmediği gerçeğini göz ardı ettiği ileri sürülerek İFM'nin vardığı sonuç öğretide eleştirilmektedir¹²¹. Gerçekten de, belirli şartlarla sorumlu tutulabilecek fiili organın, yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevlerini haiz olduğu savunulamaz. Örneğin, aşağıda tartışıldığı üzere¹²², görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerinin şirketi temsile yetkili olmamaları nedeniyle,

¹¹⁸ Nitekim, genel kurulun geç yapılması nedeniyle şirketin bir zararının olmaması ya da toplantının pay sahipleri arasındaki bir ihtilaf nedeniyle ya da finansal tabloların denetiminin denetçiler tarafından geç yapılması ihtimallerinde ya zarar ya da kusur bulunmadığı için sorumluluk da söz konusu olmaz. **Häusermann/Müller**, s. 282.

¹¹⁹ Örneğin, çağrı yapılmaması nedeniyle pay sahiplerinin mahkemeye başvurması ihtimalinde yapılan masrafların şirket zararı olarak kabul edilmesi mümkündür. Bkz. **Häusermann/Müller**, s. 282; **Facincani/Wissler**, s. 283.

¹²⁰ **Pulaşlı**, Şerh, s. 1309. Yazara göre, azlığın genel kurulu toplantıya davet etme hakkını kullanmaksızın, genel kurul toplantısı yapılmaması nedeniyle sorumluluk davası açması hâlinde birlikte kusurun tartışılması mümkündür. Bkz. ae. s. 1311.

¹²¹ **Plüss**, BK- Berner Kommentar, s. 440, 441, N. 26. Gerçekten de özellikle, eski üyelerin yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerine tabi olup olmadığı İFM kararından net anlaşılamamaktadır. Eski üyelerin, aynı yetkilere sahip olacağı kabul edildiğinde, fiili organın yönetim kurulu üyelerine çok benzeyeceği eleştirisi için bkz. **Häusermann/Müller**, s. 281.

¹²² Bkz. III, B.

onların mahkemeye iflas başvurusunda bulunmaları mümkün değildir. Dolayısıyla, görev süresi sona ermesine rağmen fiilen şirketi yönetmeye devam eden eski üyelerin tabi oldukları yükümlülükler ve bu nedenle sorumlulukları, yönetim kurulu üyeleri ile bir tutulamaz. Öte yandan, bu kişilerin TTK 410/1'de öngörüldüğü üzere, devam eden yükümlülükleri bulunması ya da temsil yetkisi bulunmamasına rağmen aşağıda değinilen istisnai durumlarda, işlemin şirketi bağlaması ve bu nedenle şirketin zarar görmesi ihtimalinde TTK 553 vd. hükümlerince sorumlulukları söz konusu olabilir¹²³.

B. Şirketin Temsili

Yukarıda açıklandığı üzere, süresi bitmesine rağmen şirketi fiilen yönetmeye devam eden eski üyelerin belirli koşullarda fiili organ olarak nitelendirilerek sorumluluklarına gidilmesi mümkündür. Öte yandan, yaptığı ya da yapmaktan kaçındığı işlemler nedeniyle eski üyelerin sorumlu olması hususunun şirketin temsilinden ayrı tutulması gerekir. Bu çalışmada benimlenen görüş uyarınca, görev süresinin bitimi yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin sona ermesine neden olduğundan, eski yönetim kurulu tarafından alınan kararlar da geçersiz olur¹²⁴. Öte yandan kararın geçersiz olması, aşağıda tartışılacağı üzere, her durumda, alınan karara istinaden yapılan işlemin geçersizliği sonucunu doğurmaz¹²⁵. Hemen belirtmek gerekir ki, Türk hukukunda, genel kurulun, süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağırabileceğine ilişkin açık hüküm bulunması nedeniyle, eski yönetim kurulu üyeleri tarafından çağrılan genel kurulda alınan kararların geçerliliği sorgulanmaz. Öte yandan İsviçre öğretisinde, yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin sona erdiği kabul edildiğinde, yetkisiz yönetim kurulu tarafından çağrılan genel kurulda alınan kararların da yok hükmünde olacağı savunulmaktadır¹²⁶.

Fiili organın temsil yetkisinin tartışıldığı bir İFM kararına konu olan uyuşmazlık, şirketin şekli organı olmayan bir kişi tarafından imzalanan söz-

¹²³ Fiili organ olarak kabul edilen kişilerin de TTK 553 kapsamında sorumlu olduğu yönünde bkz. **Altınok Ormancı**, s. 1275; **Eminoğlu**, Fiili Organ, s. 249-251. Gerekece de fiili organın hükmün kapsamında bulunduğu hususu açıkça ifade edilmiştir. Bkz. TTK 553 gerekçe. TTK 553'ün fiili organa kıyasen uygulanabileceği görüşü için bkz. **Ayan**, s. 226.

¹²⁴ İFM kararının böyle bir sonucu olacağı hakkında bkz. **Plüss**, BK- Berner Kommentar, s. 440, N. 26, kararın yok hükmünde olduğu yönünde bkz. **İzmirli**, s. 122.

¹²⁵ Bkz. III, C.

¹²⁶ **Facincani/Wissler**, s. 281, 282; Benzer endişe için bkz. **Kilchmann**, Jörg: "Stillschweigende Verlängerung Des Verwaltungsratsmandats", EF 10/22, s. 505.

leşmenin şirketi bağlayıp bağlamayacağı hakkındadır. İFM, İstinaf Mahkemesinin, şirketin antetli kağıdını kullanarak sürekli olarak faaliyette bulunan kişiyi fiili organ kabul ederek işlemle şirketin bağlı olacağı yönündeki kararını şu gerekçelerle bozmuştur: İstinaf mahkemesinin kararında atıf yaptığı kararlar fiili organın sorumluluğuna ilişkindir, halbuki burada fiili organın temsil yetkisi tartışılmaktadır. Bir kişinin anonim ortaklığın temsilcisi sayılabilmesi için bu kişiye (i) iç ilişkide temsil yetkisi verilmiş olması (OR 32/1), (ii) böyle bir yetki verilmemekle birlikte, üçüncü kişinin temsil olunana aralarındaki dış ilişkiden böyle bir yetkinin varlığı konusunda çıkarımda bulunmakta haklı olması ya da (iii) temsil yetkisi olmayan kişi tarafından yapılan işleme sonradan icazet verilmesi gerekir¹²⁷.

Yargıtay'ın ise temsil yetkisi konusunda her iki yönde de kararına rastlamak mümkündür. Örneğin, 1983 yılında verdiği kararında Yargıtay haklı olarak süresi dolan yönetim kurulu üyeleri tarafından imzalanan kira sözleşmesinin şirketi bağlamayacağına hükmetmiştir¹²⁸. Öte yandan mahkeme, 2006 yılında verdiği bir kararında tam aksi yönde hüküm tesis etmiş ve süresi dolan yönetim kurulu üyeleri tarafından düzenlenen bonoların şirketi bağlayacağına hükmederek, eski üyelerin temsil yetkisi bulunduğu sonucuna varmıştır¹²⁹. Yargıtay bir başka kararında ise sürenin dolmasının üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir sebep olmadığı gerekçesiyle, görev süresi sona eren yönetim kurulu üyelerine tebliğ edilen ödeme emrinin usulsüz olmadığına hükmederek¹³⁰, bu üyelerin pasif temsil yetkisi bulunduğu sonucuna varmıştır¹³¹. Daha çok ticaret hukuku ve özellikle organ temsili alanında ortaya çıkan¹³² pasif temsil ilişkisi öğretide, temsilciye temsil olunan adına sadece irade beyanını kabul etme yetkisi verilmesi şeklinde tanımlanmaktadır¹³³.

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bir kişinin fiili organ olarak kabul edilmesi, onun aynı zamanda temsil yetkisine sahip olduğu anlamına gelmez.

¹²⁷ Bkz. BGE 146 III 37. Kararın analizi için bkz. **Altınok Ormancı**, s. 1277, 1278; **Akın/Kuru**, s. 21, 22. Bu kararın İsviçre öğretisinde olumlu karşılandığı tespiti için bkz. **Akın/Kuru**, s. 31.

¹²⁸ Yarg. 11. HD., E. 2702, K. 3285, T. 24.06.1983. Karar için bkz. **Eriş**, Gönen: Ticari İşletme ve Şirketler, 2. Bası, Cilt I, Adana 1992 (1992), m. 314, s. 884, 885.

¹²⁹ Yarg. 12. HD., E. 9132, K. 12669, T. 09.06.2006. Karar için bkz. **Eriş**, 2017, m. 362, s. 1921.

¹³⁰ Bkz. Yarg. 12. HD., E. 2012/19987, K. 2012/28110, T. 27.09.2012. (lexpera.com, erişim tarihi 15.08.2024). Aynı yönde bkz. **Pulaşlı**, Şerh, s. 1451.

¹³¹ Fiili organın pasif temsile yetkili olduğu fikrinde bkz. **Pulaşlı**, Şerh, s. 1450.

¹³² **Arıcı**, s. 140.

¹³³ Bkz. **Arıcı**, s. 139 ve dn. 59'da anılan yazarlar; ayrıca bkz. **Kayıklık**, s. 378 vd.

Zira, fiili organ nitelmesi yukarıda açıklandığı üzere sorumluluk hukukuyla ilgilidir. Temsile yetkili organlar ise TTK 370 ve devamı hükümlerine göre belirlenir. Dolayısıyla görev süresi biten yönetim kurulu üyesi olgusal olarak bu görevi devam ettiriyorsa kendisinin “fiili organ” olarak nitelenmesi mümkün olabilir; fakat bu durum onun şirketin yetkili bir temsilcisi olduğu anlamına gelmez¹³⁴. Nitekim güncel İFM içtihadı¹³⁵ da bu yöndedir. Bu nedenle, eski yönetim kurulu üyelerinin fiili organ olarak nitelendirilmelerinden bağımsız olarak temsil yetkileri bulunmamaktadır ve yapılan işlem yetkisiz temsilin sonuçlarına tabi olacaktır. Yani şirket bu işleme icazet verebilir ve bu durumda işlemle bağlı olur; aksi hâlde ise işlem şirketi bağlamaz. Öte yandan İFM’nin de isabetle belirttiği üzere, kimi hâllerde yapılan işleme icazet verilmesi de görünüşe güvenin korunması nedeniyle işlemin şirketi bağlaması mümkün olabilir¹³⁶. Ancak bu sonuç, fiili organların şirketi temsil yetkisi olmasından kaynaklanmaz¹³⁷.

Öte yandan, eski yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi bulunmadığının kabulü, çözülmesi gereken önemli bir sorun yaratır. Acaba, şirket ya da diğer menfaat sahiplerinin menfaatlerinin gerektirdiği işlemlerin yapılması mümkün olmayacak mıdır? Nitekim, yönetim kurulunun yetkilerinin tamamen ya da kısmen devam edeceğinin kabulündeki temel gerekçe, süresinde genel kurul toplantısı yapmayı ihmal eden binlerce şirketin faaliyetlerine devam edebilmesinin sağlanmasıdır. Şirketin devamının sağlanmasında elbette, şirket tüzel kişiliğinin yanında, bu şirketin alacaklılarının, çalışanlarının ve pay sahiplerinin menfaati olabilir. Örneğin süresi biten yönetim kurulunun şirkete gelen ödeme emrine itiraz etmesine izin verilmesi şirketin; çalışanların maaşlarının ya da alacaklıların alacaklarının ödenebilmesi ise menfaat sahiplerinin menfaatinedir. Maaşların ya da borçların ödenmesi için bankaya talimat verilmesi örneğinde olduğu gibi, üçüncü kişi bankanın, yönetim kurulu üyesinin yetkisiz olduğunu sicilden tespit etmesi ve onunla işlem yapmaktan kaçınması nedeniyle alacaklıların zarar görmesi mümkündür. Benzer şekilde, üçüncü kişinin işlem yapmaması nedeniyle kârlı bir fırsatın

¹³⁴ Altınok Ormancı, s. 1278; Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirketin Hukuki İşlemlerde Fiili Organ Tarafından Temsil Edilip Edilemeyeceği Sorunu”, Prof. Dr. Rıza Ayhan’a Armağan, Ankara 2022 (Fiili Organ), s. 520; Kayıklık, s. 19. Aksi görüş için bkz. Akdağ Güney, s. 354.

¹³⁵ BGE 146 III 37. Ayrıca bkz. Akın/Kuru, s. 19-22; Pulaşlı, Fiili Organ, s. 497-504.

¹³⁶ Anonim ortaklığın temsili bağlamında görünüşe güvenin korunabileceği örnekler için bkz. Kayıklık, s. 325-328.

¹³⁷ İşlemin şirketi bağlaması ile fiili organın temsil yetkisinin birbirinden farkına haklı olarak işaret eden görüş için bkz. Akın/Kuru, s. 33.

kaçırılması, ödeme emrine itiraz edilememesi¹³⁸ ya da konkordato talebinde bulunulamaması nedeniyle şirketin zarar görmesi de mümkündür. Ancak, bu durum Kanun'un emredici hükümlerinin hiçe sayılarak yönetim kurulunun yetkilerinin devamına gerekçe olamaz. Zira, yönetim kurulunun süre sonunda yetkilerinin sona ereceği kabul edilse bile, şirketin gündelik/olağan iştiğal konusu için gerekli, birçok acil ve zorunlu işlemin yapılabilmesi mümkündür.

Evvvela, iflas başvurusunda bulunmak gibi yönetim kurulunun devredilemez yetkileri dışında kalan işlemlerin TTK 371/7 uyarınca atanan sınırlı temsil yetkili kişiler tarafından yerine getirilmesi mümkün olabilir¹³⁹. Benzer şekilde, temsil yetkisinin bir yönetim kurulu kararına istinaden verilmesi hâlinde de bu yetkinin şirketin temsilcisi değil, organı tarafından verilmesi nedeniyle süre kısıtı engel teşkil etmemelidir. Zira öğretide¹⁴⁰ haklı olarak işaret edildiği üzere yönetim kurulu tarafından temsil yetkisi verilmesi, borçlar hukuku anlamında alt temsil verilmesinden farklıdır. Çünkü şirketin organı adeta şirketin kendisidir¹⁴¹ ve organ tarafından açıklanan irade de şirketin iradesidir¹⁴². Her ne kadar, yönetim kurulunun anonim şirketin temsil organı olduğu belirtilse de burada borçlar hukuku bağlamında temsile ilişkin öğeler barındırmakla birlikte teknik anlamda temsil ilişkisi söz konusu değildir¹⁴³. Bu ihtimalde temsil yetkisi organ aracılığıyla doğrudan şirket tüzel kişiliği tarafından tanınmaktadır. Yani bir temsilcinin başka bir kişiyi alt temsilci olarak ataması söz konusu değildir. O hâlde yönetim kurulu, kendi görev süresini aşan bir süre için temsil yetkisi verebilir ve bu yetki yönetim kurulu üyelerinin görev süresi sona erdikten sonra da varlığını korur¹⁴⁴. Yani yönetim kurulunun görev süresi sona erdikten sonra da şirketin

¹³⁸ Danıştay, görev süresi sona erse de yeni üyelerin seçiminin yapılmaması nedeniyle eski üyelerin şirkete yapılan ödeme emrine itiraz edebileceğini belirtmiştir. Bkz. Danıştay Kararı - 9. D., E. 2008/3124 K. 2010/5803 T. 3.11.2010. (lexpera.com).

¹³⁹ **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 472.

¹⁴⁰ **Kayıklık**, s. 129-130.

¹⁴¹ Nitekim TMK 50'ye göre, "*Tüzel kişinin iradesi, organları aracılığıyla açıklanır. Organlar, hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokarlar. Organlar, kusurlarından dolayı ayrıca kişisel olarak sorumludur.*"

¹⁴² **Arıcı**, s. 159. Yazar haklı olarak organ ile kanuna uygun şekilde seçilmiş organları kastettiğini, öte yandan fiili organların bu kapsamda olmadığını vurgulamaktadır. Bkz ae, s. 159.

¹⁴³ **Altınok Ormancı**, s. 1265. Organsal temsil kavramı için ayrıntılı bilgi için bkz. **Kayıklık**, s. 7 vd.

¹⁴⁴ Yönetim kurulunun tüm üyelerinin görevi sona ermiş olsa dahi, kurul tarafından atanan ticari mümessil ve ticari vekillerin yetki ve görevlerinin son bulmayacağı yönünde bkz. **Pulaşlı**, Genel Esaslar, s. 416, 417. Noterler birliği genelgesinde de, yönetim kurulu

acil işleri iradî temsil yoluyla görülebilecektir. Öte yandan, yönetim kurulunun görev süresinin dolması ve dolayısıyla yetkilerinin ortadan kalkması, onların yetkilerini devrettiği murahhasların da yetkilerinin sona ermesine neden olur¹⁴⁵. Bu nedenle burada işaret edilen çözüme yetki devri değil, iradi temsil yoluyla ulaşılması olanaklıdır.

C. Eski Yönetim Kurulu Üyeleri ile İşlem Yapan Üçüncü Kişilerin Korunması

Yetkisi olmamasına rağmen bir işlemin eski yönetim kurulu üyeleri tarafından yapılması ve bu işleme yetkisiz temsil hükümlerinin uygulanacak olması ihtimali şüphesiz öncelikle işlemin karşı tarafı için risk oluşturur. İFM, süre sonunda yönetim kurulunun yetkilerinin sona ereceğine hükmettiği kararında¹⁴⁶, sicil kayıtlarının¹⁴⁷ kural olarak iyi niyetli üçüncü kişilerin menfaatini koruyacağını (OR 936b/3), zira bu kişilerin ancak sürenin bittiğini bilmeleri halinde, işlemin kendilerini bağlamayacağını belirtmiştir¹⁴⁸. Öte yandan TTK'da, sicile güvenin korunacağına ilişkin OR 936b/3 hükmüne paralel genel bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak, TTK 422 uyarınca, genel kurulda alınan kararların belirtildiği tutanağın ticaret sicili müdürlüğüne verilmesi ve bu tutanakta yer alan tescil ve ilana tabi hususları tescil ve ilan ettirilmesi gerekir. İşte, yönetim kurulu seçimi de bu kapsamda tescil ve ilana tabidir¹⁴⁹. Ayrıca, TTK 370'te¹⁵⁰ öngörülen birlikte temsil kuralından farklı bir temsil usulü öngörülmek istenirse, yönetim kurulunun TTK 373'e

---

tarafından yetkilendirilen kişilerin bu yetkilerinin yetkiyi veren ya da onun yerine geçen yönetim kurulu tarafından geri alınmadıkça hukuken geçerliliklerini koruyacağı, ve imza sirküleri ile yetki belgesini ibraz eden şirket yetkililerinin noterliklerde işlem yapabilmelerinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bkz. <https://portal.tnb.org.tr/Lists/BirlestirilmisGenelgelerListesi/Attachments/16/Birlestirilmis%20Genelge%202016.pdf> (Erişim tarihi, 19.08.2024).

¹⁴⁵ **Kayıklık**, s. 130.

¹⁴⁶ BGE 148 III 69.

¹⁴⁷ İsviçre hukukunda da yönetim kurulu üyeliğindeki her değişikliğin sicile bildirilmesi gerekir. Bildirim imzaya yetkili yönetim kurulu üyesi yanında ayrılan kişi tarafından da yapılabilir. Bkz. **Facincani/Plüss**, CHK - Handkommentar, Art. 710, N. 4.

¹⁴⁸ BGE 148 III 69, 75, 76.

¹⁴⁹ TTK 339 uyarınca ilk yönetim kurulu üyeleri esas sözleşmeyle atanır ve esas sözleşmenin tamamı tescil ve ilan olunur (TTK 354/1). Tescil edilen hususlarda meydana gelen değişikliklerin de tescil ve ilan edilmesi gerektiğinden (TTK 31, 35), sonraki yönetim kurulu üyelerinin tamamının da tescil ve ilanı zorunludur. Bkz. **Kırca (Şehirali Çelik/Manavgat)**, s. 452.

¹⁵⁰ “Esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa temsil yetkisi çift imza ile kullanılmak üzere yönetim kuruluna aittir.”

göre bir karar alarak, temsile yetkili kişileri ve bunların temsil şekillerini belirlemesi ve bu kararın da tescil ve ilan edilmesi gerekir. Dolayısıyla, her durumda ticaret sicil gazetesinde, yönetim kurulu üyelerinin seçim kararı ile yetki devri yapıldıysa temsil ilzam kararı görünmektedir. Bu nedenle, şirketin eski yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisine ilişkin sicil kaydı düzeltilmediği sürece, sicilin olumsuz etkisi gereği, onun tarafından yapılan işlemle şirketin bağlı olması gerekir¹⁵¹.

İlan edilen genel kurul ve yönetim kurulu kararında süre, herhangi bir şüpheye yer vermeyecek açıklıkta ise, artık üçüncü kişinin korunmasına gerek yoktur¹⁵². Bu durumda işlem ancak şirket tarafından icazet verilmesi ile bağlayıcı olur. İcazet verilmesi gereken hallerde açık ya da örtülü şekilde verilebilecek bu icazetin yeni yönetim kurulu tarafından verilmesi gerekir. Yine, kanunda öngörülen azami süreyi aşan seçim kararı tescil ve ilan edilse dahi üçüncü kişilerin iyi niyetinin korunması söz konusu olmaz¹⁵³. Öte yandan, genel kurul kararında süre belirtilmemiş ya da tartışmaya açık şekilde muğlak olarak belirtilmişse, bu yetkisiz temsilcinin yaptığı işlemle şirket bağlı olacaktır. Burada şu hususun da belirtilmesinde fayda vardır. Her ne kadar, TTK 371 uyarınca, yönetim kurulunun yetkilerinin birlikte temsil ve şube dışında sınırlandırılmayacağı, böyle bir sınırı içeren karar tescil ve ilan edilse dahi bunun üçüncü kişinin iyi niyetini ortadan kaldırmayacağı belirtilmiş olsa da sürenin izin verilmeyen bir sınır olarak nitelendirilmesi mümkün değildir¹⁵⁴. Zira bu iradi bir sınır değil, kanundan kaynaklanan bir sınırdır ve bu da üçüncü kişilerin iyi niyet iddiasında bulunmasına engel teşkil eder.

Son olarak belirtmek gerekir, şirketle işlem yapan iyi niyetli üçüncü kişilerin korunması ancak bu ilişkinin hukuki işlemler nedeniyle kurulması hâlinde söz konusu olur. Buna karşılık, şirket tarafından bir hukuki işlem yapılması olarak sayılmayan örneğin vergi tarhı gibi hususlarda sicilin olumsuz fonksiyonuna dayanılmaz¹⁵⁵.

¹⁵¹ **Domanıç**, s. 482; **İzmirli**, s. 121; **Pulaşlı**, Şerh, s. 1309; **Arıcı**, s. 165; **Sarıkaya**, s. 200; **Kayıklık**, s. 130.

¹⁵² Görev süresi sonunda yönetim kurulu üyelerinin yetkilerinin sona ermesiyle, onlar tarafından yapılan işlemin belirli şartlarda şirketi bağlamasının farkına haklı olarak değinen görüş için bkz. **Moroğlu**, s. 390, 391.

¹⁵³ **Domanıç**, s. 481.

¹⁵⁴ Üçüncü kişilerden görev süresini kontrol etmelerinin beklenemeyeceği yönünde, **Domanıç**, s. 482. Öte yandan yazar, ticari temsilciler için öngörülemeyecek süre sınırı gibi izin verilmeyen sınırlamaların iyi niyetli üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği kuralının yönetim kurulu için geçerli olmadığını belirtmektedir. Bkz. ae, s. 481.

¹⁵⁵ **Kırca (Şehirli Çelik/Manavgat)**, s. 473.

SONUÇ

Bu çalışmada, görev süresinin sonunda yönetim kurulu üyeliğinin ve üyeler için öngörülen hak ve yükümlülüklerin sona ereceği savunulmaktadır. Gerek TTK'da gerek OR'de organ eksikliğini gidermek için bir sürü yol öngörülmüşken, sırf birçok şirketin, ihmalen ya da bilinçli olarak süresinde genel kurullarını toplamamaları gerçeği nedeniyle, soruna kanuna aykırı karar vererek çözüm üretmenin mahkemelerin ya da öğretinin görev ve yetkisinde olmadığı düşünülmektedir¹⁵⁶. Kaldı ki, kanunda aksi yorumun yapılmasına izin veren bir değişiklik yapılmadığı sürece meseleye, içtihadı birleştirme kararı verilmeksizin, Yargıtay kararları ile çözüm bulunması fiilen mümkün değildir. Bu nedenle, görev süresinin sona ermesi üyeliği kendiliğinden sona erdiren bir hâldir. Süresi bitmesine rağmen şirketi yönetmeye devam eden eski yöneticiler ise ancak fiili organ olarak nitelendirilebilir ve belirli şartlarla sorumlulukları söz konusu olabilir. Yönetim kurulunun bulunmaması her ne kadar şirketin organsız kalmasına yol açacaksa da bunun hemen fesih davası açılmasına sebep olmayacağı, kaldı ki açılan fesih davasında bile mahkemelerin soruna çözüm bulma yetkisi olduğu unutulmamalıdır. İşte şirketin organsız kaldığı kabul edilen o ara dönemde de şirketin süresi içinde yetkilendirilmiş iradi temsilcilerle acil işlemlerini yapabilmesi mümkündür. Çoğu zaman, eski üyelerin seçimine ilişkin kaydın sicilden terkin edilmediği sürece, sicilin olumsuz fonksiyonu gereği, iyi niyetli üçüncü kişilerin, işlemin ayakta tutularak korunacağı da unutulmamalıdır.

---

¹⁵⁶ Yargıtay 11. HD. üyesi Sn. Mustafa Acır'ın genel kurulunu süresinde yapmadığı için organsız kalan binlerce şirketin feshinin istenmemesi nedeniyle soruna Yargıtay'ın çözüm bulması yönündeki itirazına Teoman da bunun devletin görevi olduğuna dikkat çekmiştir. Bkz. **Teoman** (Süre, Tartışmalar bölümü), s. 31. Ayrıca bkz. BGE 148 III 69, 74-76.

KAYNAKÇA

- Akdağ Güney**, Necla: Şirket Yönetim Kurulu, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- Akın**, Murat Yusuf/**Kuru**, Özge: “Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu: İsviçre Federal Mahkemesi’nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37)”, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 2022, C. 8 S. 1, s. 17-42.
- Alışkan**, Murat: “Görev Süresi Dolan Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkilerinin Devam Etmesi”, XXXIII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2021, s. 9-49.
- Altınok Ormancı**, Pınar: “Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar”, İHM, C. 79, S. 4, 2021, s. 1261-1283.
- Arıcı**, Mehmet Fatih: “Ticaret Ortaklığınca Avukata Vekâlet (Temsil Yetkisi) Verilmesi ve Bu Vekâlete, Organ Temsilcinin Yetkisinin Sona Ermesinin veya Sınırlanmasının Etkisi”, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, Cilt I, İstanbul 2007, s. 127-170.
- Arslanlı**, Halil: Anonim Şirketler, C. II, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İstanbul 1960.
- Ayan**, Özge: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları, Ankara 2013.
- Ayhan**, Rıza/**Çağlar**, Hayrettin/**Özdamar**, Mehmet: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Yetkin Yayınları, 4. Bası, Ankara 2022.
- Bahtiyar**, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 7. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.
- Bahtiyar**, Mehmet/**Hamamcioğlu**, Esra: Yeni TTK’ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları, Beta Yayınevi, İstanbul 2014.
- Bauen**, Marc/**Venturi**, Silvio: Swiss Board of Directors Organisation Powers Liability Corporate Governance, Schulthess, Zürih Basel Cenevre 2009.
- Böckli**, Peter: Schweizer Aktienrecht, 5. Bası, 2022.
- Büchler**, Christoph B.: ZK - Zürcher Kommentar, Herausgeber: Lukas Handschin, 3. Bası, Schulthess, Zürih Basel Cenevre 2018.

- von der Crone, Hans Caspar/Trautmann, Matthias:** “Organisationsmängel und Pattsituationen in der Aktiengesellschaft”, SZW, S. 5, 2012, s. 461-476.
- Domaniç, Hayri:** Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması TTK Şerhi-II, Temel Yayınları, İstanbul 1988.
- Druey, Jean Nicholas/Druey Just, Eva/Glanzmann, Lukas:** Corporate and Commercial Law, 12. Bası, Schulthess, Zürich 2021.
- Eminoğlu, Cafer:** Şirketler Hukuku Şerhi, Ed. Kemal Şenocak, Cilt 2, Seçkin Yayınları, Ankara 2023 (Şerh).
- Eminoğlu, Cafer:** Anonim Şirket Özelinde Fiilî Yönetim Organı, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Fiilî Organ).
- Eminoğlu, Cafer:** Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Sürelerinin Dolması Bağlamında Organ Yokluğu Sorunsalı, XXXIII. Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2021, s. 53-84 (Organ Yokluğu).
- Eriş, Gönen:** Ticari İşletme ve Şirketler, 3. Bası, Cilt II, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017 (2017).
- Eriş, Gönen:** Ticari İşletme ve Şirketler, 2. Bası, Cilt I, En-Kay Yayınevi, Adana 1992 (1992).
- Facincani, Nicolas/Wissler, Seline:** “BGer 4A_496/2021: Keine stillschweigende Verlängerung des Verwaltungsratsmandates”, AJP, S. 3, 2022, s. 279-283.
- Facincani, Nicolas/Plüss, Adrian:** Personengesellschaften und Aktiengesellschaft Art. 530-771 OR, CHK - Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, 4. Bası, Schulthess, Zürich Basel Cenevre 2024.
- Fleischer, Holger:** “Zur aktienrechtlichen Verantwortlichkeit faktischer Organe”, AG, C. 10, 2004, s. 517-528.
- Forstmoser, Peter/Untersander, Oliver:** “Entwicklungen im Gesellschaftsrecht -- Handelsgesellschaften und Genossenschaften -- und im Wertpapierrecht”, SJZ, S. 95, 1999, s. 470-477.
- Forstmoser, Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter:** Schweizerisches Aktienrecht, Bern 1996.
- Günaydın, Burcu:** Anonim Şirkette Zorunlu Organ Eksikliğine Dayanan Fesih Davası, Beta Yayınevi, İstanbul 2012.
- İzmirli, Yadiğâr:** Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Organ Niteliğini Kaybetmesinin Hukuki Sonuçları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2001.

- Häusermann, Daniel M./Müller, Matthias, P. A.:** “Ende der Amtszeit des nicht rechtzeitig wiedergewählten Verwaltungsrates”, GesKR 2022, S. 2, s. 278-285.
- Helvacı, Mehmet:** Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu, 2. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul 2001.
- Kayıklık, Abdurrahman:** Anonim Şirketin Temsili, İstanbul 2024.
- Kırca, İsmail/Şehirli Çelik, Feyzan Hayal/Manavgat, Çağlar:** Anonim Şirketler Hukuku C. I, Temel Kavram ve İlkeler Kuruluş Yönetim Kurulu, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 2013.
- Kilchmann, Jörg:** “Stillschweigende Verlängerung Des Verwaltungsratsmandats”, EF 10/22, s. 503-507.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip/Hatemi, Hüseyin/Serozan, Rona/Arpacı, Abdülkadir:** Borçlar Hukuku Genel Bölüm, Birinci Cilt, Borçlar Hukukuna Giriş Hukukî İşlem Sözleşme, 4. Bası’dan 7. Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2017.
- Kortunay, Ayhan:** 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Alma Hakkı, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2015.
- Krnet, Georg:** Verwaltungsrat, 2. Bası, Stämpfli, Bern 2005.
- Moroğlu, Erdoğan:** “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyeleri ile Denetçilerinin Görev Süreleri”, Makaleler I, 3. Bası, Arıkan Yayınevi, İstanbul 2006, s. 389-400.
- Müller, Karin/Lang, Michèle:** Die gesellschaftsrechtliche Rechtsprechung des Bundesgerichts im Jahr 2022, ZBJV 160/2024, s. 1-27.
- Müller, Roland/Lipp, Lorenz/Plüss, Adrian:** Der Verwaltungsrat, 5. Bası, Schulthess, Zürich Basel Cenevre 2021.
- Özdin, Funda:** “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Seçimine İlişkin Genel Kurul Kararının Hükümsüzlüğünün Yönetim Kurulunca Alınan Kararlara ve Bu Kararlara Dayanılarak Yapılan İşlemlere Etkisi”, TFM, C. 9, S. 2, 2023, s. 285-305.
- Paslı, Ali:** “COVID-19 Salgınının Anonim ve Limited Ortaklık Yıllık Olağan Genel Kurul Toplantılarına Etkisi: Güncel Koşullar Süzerken Genel Kurul Kararı Alınabilir Mi?,” Ticaret Kanunu.Net , C.1, S.1, 2020.

- Plüss**, Adrian: § 13 Der Verwaltungsrat Art. 707-722, 726 OR, Das Aktienrecht Kommentar der ersten Stunde BK Berner Kommentar, Stämpfli, Bern 2023.
- Poroy**, Reha/**Tekinalp**, Ünal/**Çamoğlu**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku I, 14. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019.
- Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II, 4. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Şerh).
- Pulaşlı**, Hasan: Şirketler Hukuku Genel Esaslar, 8. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2022 (Genel Esaslar).
- Pulaşlı**, Hasan: “Anonim Şirketin Hukuki İşlemlerde Fiili Organ Tarafından Temsil Edilip Edilemeyeceği Sorunu”, Prof. Dr. Rıza Ayhan’a Armağan, Yetkin Yayınları, Ankara 2022, s. 493-523 (Fiili Organ).
- Sarıkaya**, Merve: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeliği Sıfatının Sona Ermesi, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2024.
- Sethe**, Rolf/**Humbel**, Claude: “Entwicklungen im Gesellschafts- und Wertpapierrecht”, SJZ S. 118, 2022, s. 1017-1026.
- Soykan**, İsmail Cem: Anonim Ortaklıklarda Organ Yokluğu, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2012.
- Stach**, Patrick: Kommentar zum Schweizerischen Obligationenrecht OFK - Orell Füssli Kommentar, 4. Bası, Zürich 2023.
- Sunaric**, Predrag: Kurzkomentar OR Obligationen-recht, Hrsg. Henrich Honsell, Basel 2014.
- Tekinalp**, Ünal: Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, 5. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.
- Teoman**, Ömer: “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Görev Süresinin Sona Ermesine İlişkin Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XXV, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara 2012, 11-27 (Süre).
- Teoman**, Ömer: “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Anonim Ortaklık Yönetim Kuruluna İlişkin Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, Tüm Makalelerim C. III: 2002-2010, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010 (YK).
- Üçışık**, Güzin/**Çelik**, Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku I. Cilt, Adalet Yayınevi, Ankara 2013.
- Vischer**, Markus/**Hohler**, Dominik/**Eckert**, Fabrice: “Organisationsmangel nach Nichtwahl des Verwaltungsrats”, GesKR, S. 3, 2014 s. 405-410.